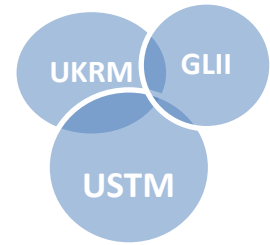

سال 1400

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مدیریت نامه

مدیریت نامه (حکمرانی ، رهبری ، مدیریتی)

UKRM= **U**seful **K**nowledge **R**ules **M**anagement

GLII= **G**overnmental **L**eadership of **I**slamic **I**ran

USTM= **U**nificational **S**ubscribes of **T**hree **M**odels

اثر محمود صانعی پور : خبره میان رشته ای ویادگیره مادام العمر

گنجی جاویدان از این خبره وطراح از منابع مبنائی منظومه های بصیرتی (آراء مبتنی بر بصائر)
(Opinions based on insightfull) ورویکرد تعلیمی

رساله یا گفتار 6 : تشکیل بخش خصوصی حداکثری ودولت حد اقلی در جمهوری اسلامی ایران

Mahmoud saneipour

1 | Page

محمود صانعی پور : خبره میان رشته ای ویادگیرنده مادام العمر (9121195673 - 98 +) با بیش از 40 رشته تخصصی ومهارت های لازم در موضوع حکمرانی ، رهبری ، مدیریت بر اساس قواعد مدیریت دانش مفید **UKRM**

Mahmoud Saneipour: interdisciplinary expert and longlife learning (LLL), learned man

, mahmoudsaneipour@gmail.com ، www.elmemofid.com

UKRM=Useful Knowledge Rules Management

GLII= Governmental Leadership of Islamic Iran

USTM=Unificational Subscribes of Three Models

بسم الله الرحمن الرحيم

ساختار بخش خصوصی و دولت در جمهوری اسلامی ایران

نویسنده و طراح : محمود صانعی پور (مراجعه شود به طرح آمایش و توسعه پایدار تعلیم
14 و 33)

محیط در برگیرنده محیط خارجی

اعم از بخش دولتی و بخش خصوصی

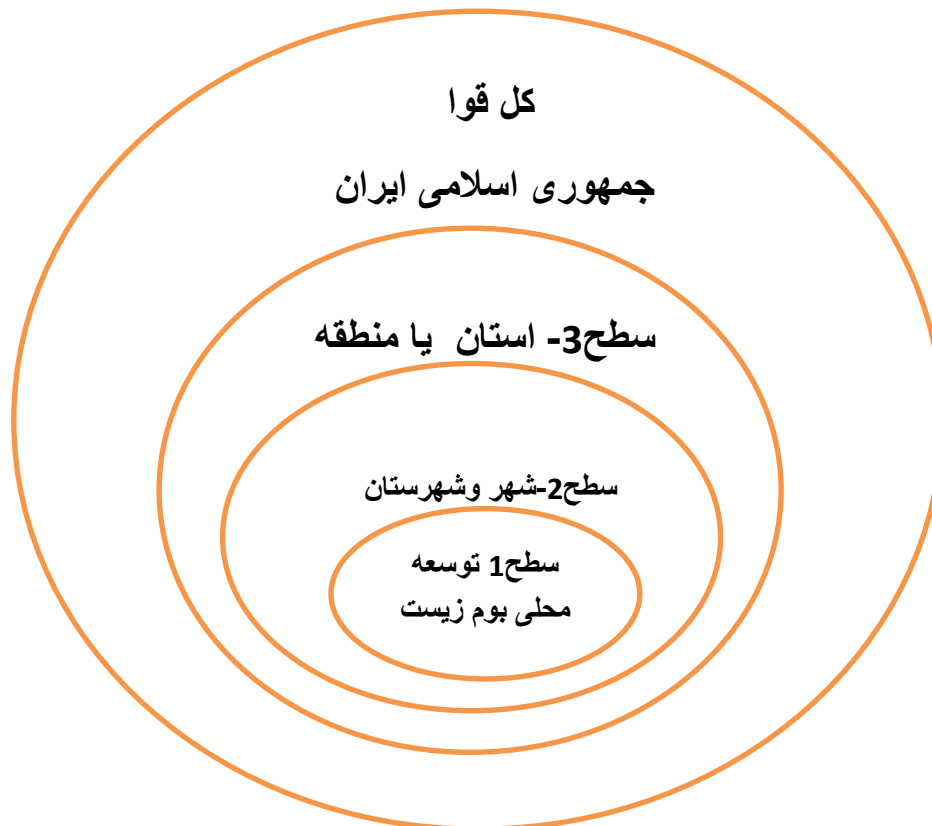
شکل 1. محیط در برگیرنده جهانی

شکل 2- اعم از بخش دولتی و بخش خصوصی و ساختار فعلی

از سطح روستا تا کل کشور

ساختار فعلی کشور مغایر با طرح مادر وزیر ساخت آمایش سرزمین کشور است (تعلیم 7، 8، 9 و 10)

سکوی پرتاب موشک های توسعه پایدار با صدها پروژه نوین و تعیین سکوی های عملیات شرح ساختار بخش حکومت ، دولت و بخش خصوصی در 4 محیط فوق در این طرح

1. محیط 1 شامل : مجموعه ای روستا در یک دهستان ، اداره دهستان با شورای دهستان که متشکل از شوراهای روستاها است ، دولت فقط موظف به ایجاد زیر ساخت های فیزیکی و اطلاعاتی میباشد و از طریق بازرسان از سطح دوم نظارت و کنترل میشود، هرگونه تجدید نظر خواهی در مسائل حقوقی باید در سطح دوم قطعی شده و پایان بپذیرد . این سطح با نظام حد اکثری بخش خصوصی امور دهستان را مدیریت میکند و از زیر مجموعه های کاملاً خود کفا در مدیریت و تصمیم گیری بر خوردار است دخالت

4 | Page

محمود صناعی پور: خیره میان رشته ای و یادگیرنده مادام العمر (9121195673 - 98 +) با بیش از 40 رشته تخصصی و مهارت های لازم در موضوع حکمرانی ، رهبری ، مدیریت بر اساس قواعد مدیریت دانش مفید **UKRM**

Mahmoud Saneipour: interdisciplinary expert and longlife learning (LLL), learned man

, mahmoudsaneipour@gmail.com ، www.elmemofid.com

UKRM=Useful Knowledge Rules Management

GLII= Governmental Leadership of Islamic Iran

USTM=Unificational Subscribes of Three Models

دولت جزئی در موارد نظارت و کنترل و آنهم از سطح دوم و با حداکثر سازی سیستم های بر خط که زیر ساخت آنرا دولت ایجاد میکند ، خواهد بود

هیچ دلال و دخالت کننده ای حق دخالت به امور معیشتی ، نرخ گذاری ، سلف خری و نظیر اینها ندارد ، آموزش های فنی و حرفه ای با حد لازم که مردم بومی بتوانند امور خود را با امور بیهینه ، حداکثر سازی ارزش افزوده ، صنایع کوچک تبدیلی برای رسیدن به محصولات نهایی و سایر مواردی که تفصیل آن در طرح های جزئی آمده است ، مجزی خواهند بود ، در صورت لزوم و نظیر کشورهای توسعه یافته کارگزاران آموزش دیده و کار آموز دیده از همان روستا ، شهر مربوطه در کلاس های حرفه و فن شهر یا شهرستان با مجوز دستگاه های رسمی و مجاز ، گواهینامه های بازرسی فنی و همراه با چک لیست را دریافت و گزارشات فنی خود را به مبادی تعیین شده تسلیم می کنند ، این بازرسی ادواری و یا بنا به تقاضای صاحب مزرعه ، صاحب زیست بوم ، صاحب صنایع دستی و یا صنایع بسیار کوچک روستائی در مجموعه (SBDC-smallbusiness development center) در شهر متبوع و برابر طرح مادر زیر ساخت آمایش سرزمینی سراسر کشوری خواهد بود (تعلیم 14)

مالیات در مکان محور های بومی نسبت با سایر نقاط بالادستی کشور 5 درصد کمتر بوده و مردم بومی آموزش های معاملات تهاتر و غیره را به نحوی انجام می دهند که قیمت دلار را ب سال 1360 برسانند و مازاد محصولات و برون داد خود را از طریق سامانه های مترقی سطح دوم و با قیمت رقابتی عرضه میکنند. دولت برای خرید مازاد محصولات روستائی ، باید با همان قیمت رقابتی وارد عمل شود ، بدیهی است ریال قیمت رقابتی نباید از طریق دلال های فضولی و غیر رسمی که کارگزاران چپاول گران اصلی هستند ، تثبیت شود ، شورای روستائی و با نمایندگان رسمی از سوی فرمانداری ، این قیمت گذاری را کنترل میکنند و بر این اساس ، باید مالیات یا وجوهات شرعیه و تقسیم سهام و غیره انجام گیرد ، کلیه اقدامات معمول شده باید در داشبوردهای محلی به سمع و نظر مردم رسیده و آمارها شفاف و در داده و ستانده مراکز اقتصادی کشور تجزیه و تحلیل و به فرمانداری شهر برای ارزیابی تطبیقی تسلیم شود(تعلیم 29 و 86)

زندگی در زیست بوم بر اساس شرایط اکولوژی یا بوم شناسی مردم آن بوم و با شرایط کاملاً طبیعی خواهد بود و در فعالیت های محیط های بومی خود را شرایط آن بوم را کاملاً رعایت کرده و حافظ و نگهدارنده بوم خود بوده و در مورد امنیت با قوای نظامی و انتظامی مشارکت جدی خواهند داشت و در پدافند غیر عامل فعال خواهند و آموزش های وامکانات صیانت از دهستان به مردم آن ، آموزش داده خواهد شد(تعلیم 16، 17 و 18).

در ماده 2 تقسیمات کشوری روستا واحد مبداء به حساب می آید ، که حداقل با 20 خانوار و یا 100 ایجاد میشود ، با این تعریف برای تشکیل روستا ، به عنوان یک آبادی یا دهکده مرفه بسیاری از مناسبات زیستی مورد غفلت قرار میگیرد ، بلکه باید یک امکان زیستی همگون ، همگرا ، هم افزا و با داشتن کانال های آب رسانی برای شرب و کشت و زرع ، شبکه گاز و آب رسانی ، کارگاه های صنایع دستی که قادر باشد عملیات جمع آوری ، آماده سازی مقدماتی و تامین مایحتاج ضروری دهکده را در مغازه ها یا فروشگاه در مقیاس دهکده ، صید گاه ، شنا ، ورزش های محلی ، قهوه خانه و رستوران محلی ، درمانگاه اضطراری ، انبار و غیره را با مقیاس دهکده داشته باشد ، این موضوع در طرح آمایش سرزمین با شرح کامل آمده است ، شورای دهکده از معتمدین محلی که با انتخاب خود مردم روستا تعیین میشوند باضافه نماینده بخشدار شهر متبوع در تصمیمات وصیانت و حفظ و حراست از دهکده نقش لازم را ایفاء میکنند ، آموزش روستای در راس امور است که باید برابر تعلیم 49 با جدیت تمام ایجاد و فعال شود ،

موضوع خود کفانی از نظر وسایل رفاه ، بهداشت و سلامت و سایر شاخص های زیستی با استاندارد های مناسب و قابل رشد برای روستا یا شهر محلی و با بیمه فراگیر که توسط خود مردم دارای صندوق و مدیریت بیمه توسط خود روستائیان انجام میگیرد ، نظامات لازم مهندسی ، صنعتی ، پزشکی ، بازار محلی ، گردشگری ، صندوق های توسعه محلی ، استفاده از کارآفرینان ، سرمایه گذاران محلی ، داخلی و خارجی ، در شهر متبوع و یا شهرستان استقرار می یابد ، ملاک روستا و شهر شهرستان ، منطقه ، اندازه جمعیت نیست (تعلیم 61)

بیشترین کار دولت در سطح اول عبارت از :

1. اجرای طرح آمایش سرزمین برابر تعلیم 14 و 33
2. ایجاد زیر ساخت های مدیریت آب و آب رسانی برای شرب و کشاورزی و صنایع دستی روستائی و آنچه در این سطح الزام دارد تعلیم 34 و 35
3. ایجاد زیر ساخت های انرژی از شبکه سراسری و ترجیحاً برق های آبی ، بادی و خورشیدی ، زمین گرمائی و با استفاده از منابع موجود در این سطح تعلیم 97
4. ایجاد زیر ساخت های راه و ترابری ، جاده های لازم و آغاز لجستیک عدالت توزیعی تعلیم 35
5. ایجاد مراکز آموزشی ابتدائی ، سواد آموزی ، و آموزش های مورد نیاز در سطح اول تعلیم 44 و 46
6. ایجاد بوم زیست های مرتب و مطلوب با کمک مردم و مهجز به تدارکات گردشگری بر اساس فرهنگ و آداب اقوام و تغذیه سالم و خرید های محلی تعلیم 103

تبصره 2. سطح 2 شامل: شهر های محلی به عنوان شهر متبوع روستا (بخشداری) و شهرستان به مجموعه از شهر ها (فرمانداری) به شرح زیر است:

ماده 4 - شهر. محلی است با حدود قانونی که در محدوده جغرافیایی بخش واقع شده و از نظر بافت ساختمانی، اشتغال و سایر عوامل، دارای سیمایی با ویژگیهای خاص خود بوده به طوری که اکثریت ساکنان دائمی آن در مشاغل کسب، تجارت، صنعت، کشاورزی، خدمات و فعالیتهای اداری اشتغال داشته و در زمینه خدمات شهری از خودکفایی نسبی برخوردار و کانون مبادلات اجتماعی، اقتصادی، فرهنگی و سیاسی حوزه جذب و نفوذ پیرامون خود بوده و حداقل دارای ده هزار نفر جمعیت باشد. (همانطور که روستا یا دهکده نمی توان فقط با تعداد جمعیت تشکیل داد و باید به طبیعت مجموعه دهکده های همگون و هم افزاء و وابسته بهم را مورد معیار و ملاک قرارداد ، تعریف شهر متبوع این دهکده ای همگرا هم بمنزله ، همان شهر متبوع تعریف میشود و حیطه و عرصه جدائی از این طبیعت نیست و مردم شهر ، همان مردم دهکده های مسقتر در آن است که طرح شهر سازی (تعالیم 61 تا 65) دراستفاده روستانشینان ، در بهره ور کردن شهرهای محلی کاملاً محاط بر جریان حیات این مجموعه است ، این مجموعه یک شهرستان است که پتانسیل های تجمیع شده برای بهترین و پیر ارزش ترین بهره وری ویا تاسیسات بخش دولتی ویا حداکثر نمودن بخش خصوصی از مردم و نهادها و تعاونی ها مشارکت کننده مردم تشکیل میشود ، در واقع طرح آمایش است که این محدوده ها و طرح های توسعه و هادی آنها تعیین میکند و در صلاحیت شورای شهر ویا وزارت خانه های کشور مسکن و شهر سازی نیست و شورای عالی آمایش سرزمین در یک طرح جامع منطقه بندی کشور به پتانسیل های و کارهای همگرا و هم افزاء برابر تعلیم 29 ، مبادرت میکند که برابر الگوی طرح آمایش کشور توسعه یافته فرانسه است) مولف و معاون وزیر شهر سازی و مسکن در سالهای 61 و 62 .

کار دولت در سطح دوم بشرح زیر است :

1 - تعیین محدوده شهری به پیشنهاد شورای عالی آمایش سرزمین متشکل دستگاه های ذیربط کشور خواهد بود. (در راستای طرح امایش سرزمین برای یک کار طرح های هادی شهر ها و شهرستان در قالب منطقه را تعیین شده و موضوع جمعیت پذیری و سایر ملزومات اسکان و رفاهیات لازم در این محدودهای قابل توسعه طرح هادی مشخص میشود ، کلیه معیارهای و ملاک عدالت توزیعی در این سرزمین های در دست توسعه ، محاسبه و مقیاس بندی فیزیکی میشود.

2 - باید دانست ویر این دانستن اشراف پیدا کرد تا ذات شخصیه مشرف به علمی یقینی ، اورا فهم بدهد که طرح آمایش همان طرح محرومیت زدائی با بسته های گداسیری در یک یا چند وعده تغذیه نیست ویا بداند که شهر سازی بمعنی مسکن سازی نیست که در اشارات ویا سلاقی فحوائی، به طرح و پروژه

های بی ثبات قرار میگیرد ، همان طور که عنان وفرمان طرح آمایش را دادند به سازمان طرح وبرنامه کهنر بودجه ریزی کشور عاجز بود بود ، تهران میدهند به مسکن سازان فراری از شهرستان وسایر مهاجرین به تهران ، تا هر جا دلشان خواست ، حتی در کوچه تنگ وتاریک تا 22 طبقه عمارت لرزان دریست ویم تهران با هزاران تضاد ومعضل بسازند ، موضوع محله. مجموعه ساختمانهای مسکونی و خدماتی که دریافت های اهکده ها ، شهر ها ، شهرستان های با تناقض های آشکار بنا شده ومرتباً با زلزله ورائش زمین ، بهمین ودر مسیل رودخانه ها و...بنا شده است ، اساس محدوده های طرح شده و حدود محله ها و شهرها و به تبع تقسیمات شهرداری ها شده است ، اسم این تعرض ها میگذارند توسعه وپیشرفت ، وبدیهی است هر چه در این توسعه گرایی بی منطق وبر خلاف علوم وفنون مربوطه هزینه کند ، چند برابر آن معضل برای دولت وملت بوجود آوردند ، هنوز شهر میسازند که دوسال بعد دوچار ترافیک سنگین میشود ، به عقیده من ، طرح شناس که نیستند ، عدد هم نمی شناسند ، طرح خانه سازی ، رستوران سازی ، هتل سازی وبلند مرتبه در توی رودخانه ودرکنار کوخ های هنوز به قوت خودش وجود دارد ، نه دولت حوصله طرح آمایش دارد ونه مردم می توانند خودشان دست بکار شوند که موضوع محله ، روستا ، شهر ومنطقه ، یک بار درتاریخ جمهوری اسلامی ایران انجام وبه یادگار بماند که کمتر ار 999 کاروانسرای شاه عباس که هنوز هم اثر بخش است ، نباشد ، در این تعلیم (40) به نامه سرگشاده مندر مورد تهران پر از تضاد مراجعه شود .

تصاویر کاخ وکوخ در کنار هم در بستر رودخانه

تصاویر زیر در دوران انقلاب اسلامی ودر بستر رودخانه ساخته است

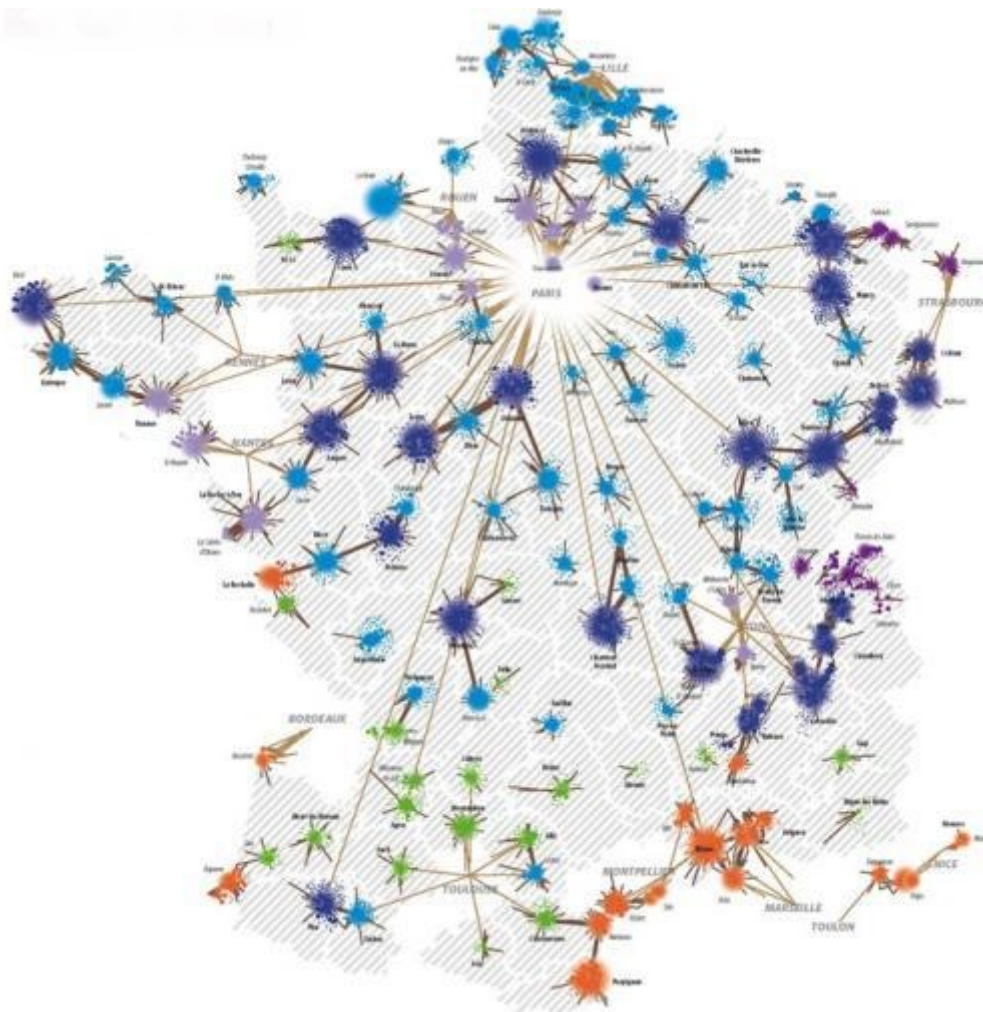

سطح سوم: تعریف منطقه در طرح آمایش نمونه طرح ستیران

کتاب گراویه بنام « پاریس و بیابان فرانسه » دو مورد وزنه جمعیتی و صنعتی قطب پاریس و نا برابری های جغرافیایی مرتبط با آن در سال ۱۹۴۷ تأثیر مهمی در ایجاد تفکر آمایش سرزمین و تعادل منطقه ای فعالیت ها به جای گذاشت. آمایش سرزمین در فرانسه تا اصطلاحات اخیر ، همیشه امر ملی ، حتی اروپایی و جهانی بوده است و مقامات محلی در آن نقشی نداشتند. اما قانون سال ۱۹۸۲ م و ۱۹۸۳ م در این زمینه اختیارات زیادی به مناطق و مقامات محلی داد. امروزه نمایندگی آمایش سرزمین و اقدام های منطقه ای (داتار)، روابط قراردادی با مقامات غیر متمرکز آمایش سرزمین یعنی (مناطق) برقرار می کند.

تصویر طرح آمایش فرانسه به مقیاس منطقه ای

طرح آمایش سرزمین فرانسه

در مجموع آمایش سرزمین تاکنون سه مرحله را طی نموده است و وارد مرحله چهارم شده است:

مرحله اول: ایجاد و تکوین فکر آمایش

مرحله دوم: سیاست توزیع جغرافیایی فعالیت ها، منابع و مشاغل

مرحله سوم: آمایش سرزمین به منزله یک سیاست تدافعی در جهت مقابله با رکورد اقتصادی (۱۹۷۳)

مرحله چهارم: سیاست توزیع متوازن شبکه های شهری و حفاظت از جهان مثبت زندگی روستایی.

امروزه علاوه بر سرزمین سطوح آبی کشور یعنی دریا، دریاچه، تالاب ها و رودخانه ها هم موضوع آمایش سرزمین است؛ در نتیجه طرح آمایش سرزمین به عنوان یک طرح فرادست در سه سطح ملی، منطقه ای و محلی انجام می گیرد و به جمعیت و فضا، مدیریت فضا شامل نظم گره ها، شهر و آبادی ها، نظام شبکه های ترابری میان شهر و روستا و نظام نواحی که مبین کاربرد زمین توسط فعالیت های زمین توسط فعالیت های زمین کشاورزی، جنگل داری، مرتع داری و صنعت و معدن است، توجه دارد.

در پیش از انقلاب، مهم ترین اقدام از نظر مطالعاتی و برنامه ریزی فضایی، مطالعه آمایش سرزمین (ستیران) است که مقدمات آن با انعقاد قراردادی با مهندسین مشاور ستیران در سال ۱۳۵۴ فراهم گردید و در سال ۱۳۵۶ نیز خاتمه یافت. مهندسین مشاور ستیران در اسفند ۱۳۵۳، مرکز آمایش سرزمین را تأسیس کرده و طی یادداشتی، خطوط کلی برنامه آمایش سرزمین را که در آن زمان « بهره برداری زمین یا تنسيق سرزمین » نام گذاری شده بود، در سه قسمت ارائه دادند.

طرح آمایش سرزمین ستیران در گزارش مرحله نخست مدعی پاسخگویی به دشواری های بود که در نیمه ۶۰-۱۳۵۰ جامعه ایران با آن ها روبه رو بود. مهندسین مشاور ستیران، ایران را به ۸ کلان منطقه تقسیم نمودند و گزارش نهایی مطالعات آنان در دوره دوم به نام استراتژی دراز مدت آمایش سرزمین در اردیبهشت ۱۳۵۶ در چهار بخش نظام شهری (۱۲ جلد)، جامعه روستایی (۱ جلد)، محور خوزستان، آذربایجان (۱ جلد) و عدم تمرکز فعالیت های بخش دوم و سوم نیز در ۱ جلد تهیه شد.

پس از انقلاب نیز در سال ۱۳۶۲، مطالعات پایه طرح آمایش سرزمین اسلامی ایران در ۶ جلد، توسط دفتر برنامه ریزی منطقه ای سازمان برنامه و بودجه منتشر شد. خلاصه و جمع بندی مطالعات مرحله اول پس از گردآوری نظرات مراجع پیش بینی شده، تحت عنوان « خلاصه و جمع بندی مطالعات مرحله اول » در تابستان ۱۳۶۴ منتشر گردید. شورای عالی اداری در بیست و ششمین جلسه مورخ ۱۳۷۱/۲/۹، با توجه به سیاست عمومی برنامه اول توسعه مبنی بر تجدید تشکیلات دولت با رعایت تجانس وظایف، بنا به پیشنهاد سازمان امور اداری و استخدامی موارد زیر را تصویب نمود.

ماده ۱ - طرح آمایش سرزمین به معنای تعیین استراتژی های توزیع فضایی جمعیت و فعالیت در پهنه سرزمین « توسط سازمان برنامه و بودجه » با همکاری دستگاههای ذی ربط تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید. (به تعلیم 4 و 5 مولف مراجعه شود)

ماده ۲ - سازمان برنامه و بودجه موظف است در جهت تدوین برنامه آتی توسعه اقتصادی و اجتماعی نگرش آمایشی استراتژی های توزیع نهایی جمعیت و فعالیت در پهنه سرزمین را به همراه برنامه های اجرایی زیر تهیه و به تصویب هیأت وزیران برساند:

- تعیین مناطق اولویت دار در توسعه از نظر پذیرش جمعیت و فعالیت.
- تعیین نقش نواحی مختلف از نظر تقسیم کار ملی و استقرار فعالیت های کشاورزی، صنعتی، خدماتی و امکانات زیر بنایی.
- تعیین چشم انداز اشتغال و توزیع آن در بخش های مختلف اقتصادی در سطوح ملی.

ماده ۵ - وظیفه آمایش سرزمین و با تعریف و فعالیت هایی که در این مصوبه عنوان شده، توسط سازمان برنامه و بودجه انجام می گردد. دیگر وظایف و فعالیت های کنونی وزارت مسکن و شهرسازی به قوت خود باقی بوده و بر این اساس طرح کالبدی (ملی - منطقه ای) توسط وزارت مسکن و شهرسازی تهیه شده و به تصویب شورای عالی شهرسازی و معماری ایران می رسد.

مهمترین مسأله در آمایش سرزمین ، اتخاذ یک سیاست اسکان جمعیت در سطوح مختلف شهر، روستا و جامعه عشایری کشور است

طرح های توسعه شهری و منطقه ای در ایران

سلسله مراتب طرح های توسعه ای منطقه ای و محلی در ایران عبارتند از:

- طرح های آمایش سرزمین
- طرح کالبدی منطقه ای در ایران
- برنامه ریزی ، ۱۴۰۰
- طرح اسکان ، ۹۰
- طرح توسعه و عمران (جامع) ناحیه ای (شهرستان)
- طرح مجموعه شهری
- طرح ساماندهی فضا و کالبد سکونتگاه های روستایی
- طرح جامع شهر
- طرح هادی شهر
- طرح هادی روستا

- طرح تفصیلی
- طرح آماده سازی زمین
- طرح های ویژه (جزئیات شهرسازی، سازماندهی، بهسازی، نوسازی بافت قدیم و فرسوده و ...)

طرح آمایش سرزمین از مسیر طبیعی خودش خارج شده و اینک در بن بست قرار دارد مولف بطور مفصل در تعالیم 14 و 33 به طرح آمایش سرزمین ایران پرداخته است و تعارف جدیدی در مورد منطقه، شهرهای محلی، شهرهای بزرگ، بخش هلی عشایری جمعیت پذیری در جهت احیاء امکانات طبیعی و استعدادهای اجتماعی و توسعه امور رفاهی و اقتصادی ارائه داده است. (تعالیم 61 تا 65)

سطح چهارم ایران ملی: بطور مفصل در تعالیم 1 تا 6 آمده است

محیط در برگیرنده جهانی شامل تعالیم 21، 22، 23، 24 بطور تفصیلی آمده است

نامه مولف به وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی

بسمه تعالی

جناب آقای دکتر علی ربیعی - وزیر محترم تعاون؛ کار و رفاه اجتماعی

با سلام و آرزوی توفیق برای جنابعالی و همکاران محترم

موضوع: ضرورت آموزشها و اجرای پروژه های القائی در تولید و اشتغال زائی در طرح آمایش، زیست بوم، توسعه روستا و غیره (با تشخیص کارشناس خبره)

پیش فرض یا مفروضات: در شرایط فعلی کشور، تکلیف ما از آنچه بما القاء میشود، بیشتر از تکالیف ذاتی ما است [1].

پیشنهاد دهنده: محمود صانعی پور، خبره میان رشته ای و یادگیرنده مادام العمر (رزومه پیوست است)

جناب آقای وزیر همانطور که آگاه هستید و شرایط کشور را نیز بدرستی میدانید، موضوع تولید و اشتغال و به خصوص با رهیافت اقتصاد مقاومتی و پیش فرض هائی که در بند [1] انتهای این مرقومه آمده است، از طریق اعمال مو بمو قانون و مقررات که **در این مورد از قاعده جریان تقارن خارج است**، مقدور نبوده

وبسیاری از زمان ها و فرصت ها گرانبها در بورکراسی اداری دولت هدر می رود و بهینه سازی بموقع به زمان بحرانی تبدیل خواهد شد.

بر حسب تعاریف منتشره از تفکر ، نظر و عمل ، معنی "القاء" عبارتست از هر عامل ، برنامه یا کلام یا حرکتی که انسان را تحت تاثیر قرار میدهد و برای پاسخ گوئی اثر بخش و ایفای نقش اثرگذاری که به کنش ها و قدرت نفوذ القائات یعنی عکس العمل مثبت یا منفی که به وقوع می پیوندد، کارکرد های لازم خودش را الزام میکند و این موضوع دارای سابقه تاریخی در تمام کشورها ، اقوام ، انقلاب ها و خیزش های مختلف داشته که برخی از مدارک آن در بند [2] آمده است همانطور که در هشت سال دفاع مقدس شاهد و همراه با آن بودیم ، القاء بر حسب قدرت نفوذ ، قابلیت های تاثیر گذار ، حجم و چگالی نیروی القاء کننده ، و فراوانی نیروی تاثیر پذیر ، و صدها عامل دیگر کنش های اجتماعی را در پی داشته که نمی توان با دیده اغماض از این جریان ها گذشت ، نشانه شناسی این کنش ها در هر پروژه و یا طرح مکان محور مورد نظر حکومت ، توسط خبرگان و مجربان پویا و میان رشته ای قابل تشخیص و تبیین است و صرفاً با تئوری اقتصادی و علوم انسانی مغایر با اقتضائات فرهنگی جامعه ما قابل شناسائی و تشخیص نبوده و تبدیل آن به راه حل های اساسی نوع القائی غیر ممکن است و بی اعتنائی به راه های اساسی در راستای مقتضایات زمان ، مسیر هائی برای رانت خواهی ، دلالتی های غیر ضرور ، فشارهای اجتماعی و غیره بر ضد دولت و نظام میگذراند که آنها نیز نوعی اسفل از القائات در مقایسه با الهامات الهی برای انسان احسن تقویم است .

پیشگامان توسعه و مدرن سازان جامعه که تجارب بسیار شایسته ای از خود به یادگار گذاشته اند توصیه های چاره سازی را به آیندگان ارائه داده اند ، آنان نه اینکه با پدیده القائات راستین و الهامات الهی و عرف و فرهنگ جامعه مبارزه نکردند ، بلکه جمهور کسانی را که مدعی رفع بحران ها بوده و اظهار آمادگی برای سازندگی کشور (البته با مدل ها و شیوه های عقلانی و کارآفرینانه خود) دارند را از حوزه در اختیار فراری نداده و آنان را جذب کردند ، این سیاست بمعنی اجازه مشارکت دادن به همه احاد ملت ، با هر چه در اختیار آنان است ، میباشد ، لطفاً به آدرس های مندرج در این مورد به بند [2] مراجعه شود .

تعریف **تقارن** یا **همامونی** به معنای تشابه عملیات ، بخش و سازمانها ، تفکر و جنبش ها و یا هرگونه اقدام که حول محور قانون و مقررات ، آئین نامه مکرر و متکثر و انضباط های مورد نظر دولت و یا مسئولین مربوطه و یا تبعیت صددرصد از مرکزیت تقارن قانون گذار است و این جهت گیری بطور نسبی در شرایط فعلی کشور ناکافی است. هر موضوعی آن هنگام میل به تقارن دارد، چنانچه با قواعد شکست کار و یا پروژه ، شکست بحران و پیچیدگی طرح ها و یا جابجائی های لازم ، جایگزینی های عقلانی کردن انجام طرح نظیر افزایش ارزش افزوده ، بهینگی ، عدالت توزیعی و تراضی طرفین و سایر قواعد مدرنی که در قواعد دانش مفید موجود است، بکار گرفته شود و از بازتاب های رضایت بخش ، تجانس هائی با قابلیت و اولویت های تقنینی بر اساس قانون اساسی و اصل شکل پذیری تقارن برخوردار گردد [3].

اینجانب ضمن تصدی مدیریت های سنگین و استراتژیک به عنوان استاندار ، معاونین و مشاورین وزراء ، رئیس کل گمرک جمهوری اسلامی ایران ، رئیس سرمایه گذاری بانک مسکن و سایر موارد مندرج در رزومه پیوست ، در زمان وزارت جناب آقای دکتر جهرمی مشاور ایشان بوده و در امور کارافرینی ، تنظیم آئین نامه های تشکیل شرکت های مادر ، عامل چهارم در بخش خصوصی ، زنجیره تولید و عرضه ، خوشه های کشاورزی و صنعتی که هم زمان در دانشکده اقتصاد دانشگاه تهران نیز تدریس می کردم ، به ایشان خدمات مشاوره داده ام . دانش و مهارت های لازم با این طرح و سایر طرح هایی که در سایت www.elmemofid.com تخصصی اینجانب آمده است تحت عنوان علم یا دانش مفید درج شده و خلاصه آن در رزومه پیوست تقدیم است ، اینجانب تکلیف خود میدانم در شرایط فعلی کشور در طرح های آمایش سرزمین ، طرح های کشت و صنعت ، انتقال تکنولوژی درون زا و برون زا ، توسعه روستائی و زیست بوم بر حسب دانش و مهارت های مکتسبه و تجربه شده خدمت نمایم ، بدیهی تفصیل چگونگی این همکاری مستلزم یک نشست لازم و هماهنگی آن میباشد .

با احترام و تشکر : محمود صانعی پور

مورخ 1396/7/22

جلسه ای بین من و یکی از مدیران کل که وزیر تعیین کرده بود و منعقد شد و خانم مدیر گفت : وزیر ار نامه درنیارود و مفهوم عدم تقارن فعالیت های دولت در قبال مردم و نیز رفتارهای القائی دولت را متوجه نشد ، دوسال استدلال از سوی من روی است دوکلمه کلیدی ، صورت گرفت و نتیجه این شد که مدیر مذکور گفت : " استاد من فهمیدم که منظور شما از این نامه چیست ، منظورتان این است که دولت در قبال ملت دارد ، به رفتار چریکی عمل میکند " گفتم : آری به وزیر همین را بگو !! و خدا حافظی کردم .

مدارک یا توضیحات:

1. دلایل مفروضات در نفوذ القاء به عامل مسئول :

- 1.1. قواعد و تجارب بشری در شرایط بحران و القائات عقلانی و موثرسازندگی از نوع انقلابی عمل کردن و آتش به اختیار متناسب با اقدامات اقتضائی بطریق عامل چهارم (عامل مدیریتی جامع) ممکن است
- 1.2. قانون و مقررات کمبود های فراوان در لایه های الزامی توسعه پایدار و اقتصاد مقاومتی و کارکردهای ویژه آبادانی روستا ها ، دهستان ، توسعه شهری و مکان محور دارد و دارای دکنترین و استراتژی های لازم برای توسعه پایدار نیست.

1.3. تعریف عامل چهارم مربوط میشود به خبره میان رشته ای که بر اساس اقدام استراتژیک و قابلیت های تطبیق کننده و انتخاب جایگزین های لازم درخیزشهای لازم وریسک آور و بااقتضائات اقتصاد مقاومتی تطبیق کند و اجزای فنی ومدیریتی آن نیازی به تضارب افکار وچانه زنی با مرئوسین ومداخله کنندگان فضولی ندارد ، بلکه باید از طریق ایجاد میادین عمل وسکوهای اجرایی آنها ظهور وبروزکند و برخی آمرانه است وبا تنظیم کارگروه های تخصصی نقش آفرینی میکنند.

1.4. بدیهی است که قانون اساسی بر اساس آرمانهای بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران وملتی بپا خواسته در انقلاب جمهوری اسلامی ایران تدوین شده وقوانین ومقررات در انطباق وتقارن ومحوری با این سند مادر(بخصوص در اصل 2 تا 44 که عمدتاً مغفول مانده است) از طریق مجاهدت ها ، جهاد گریهای ، مبارزات بی امان در تقابل با دشمن وهزاران اقدام صادقانه ،رهیافت هائی را برای سازندگی بموقع قرار گرفته و عمل بر حرف وجاهدت یافته ، لیکن این وجهه وحیثیت عملی وجهاد گرایانه، در بستر آموزش های تنوریک ومنسوخ شده غربی ، مقاله نویسی وامتیاز آفرینی مادی گرایانه ویا با تضارب افکار ونفوذ کلام والقائات غیر منطقی وغیر اینها لوایح شده ودر قوه مقننه تدوین ودر مراحل لازم به تصویب رسیده است ، بنابراین ، قانون ومقررات موضوعه وتبعات آن ، اصول وفروعی هستند که در سیر وجریان توسعه کشور وبا تدبیر وتفکر وبر اساس مقتضیات مکانی وزمانی ونظریه های منبعث از احکام قرآن وشیوه عقلی ونقلی واجماع خبرگان ، مرتباً تدوین شده وبایگانی شده وموارد گذشته ومتضاد با این رهیافت های مدون وپیشرفته مورد نیاز زمان حاضر ، دچار نسخ شده است.

1.5. تقسیم اداره کشور (به غیر از احکام حکومتی متعلق به ولایت فقیه و فرماندهی کل قوا) به دوبرخ دولت وخصوصی مستلزم انکشاف جزء به جزء عملیات در توسعه پایدار کشور از طریق بررسی دقیق اقدامات موثر ونتیج حاصله در میادین عمل ورجوع به کنکاش های عقلی واحکام اسلامی وغیر اینها وتفکیک این دو بخش بلحاظ تکالیف ذاتی ، کفائی ، سیاسی ، مذهبی ، داخلی وخارجی ، تجاری ،بانکداری، زیرساخت های فیزیکی ونرم ، سرمایه گذاری وصد ها مورد دیگر ، بر اساس ارزیابی انطباق ومدل های انجام شده در کسب وکار های مورد نیاز توسعه همه جانبه ، مشخص ومدون میشود ، چنین پدیده ای از طبیعت ، فطرت ، خواستگاه ، بصیرت وعموم حیثیت شایسته رهبری – پیروان در یک جامعه مردم سالاری ، یک الگوی برجسته جهانی وقابل صدور به ماوراء بحار وقابلیت تبدیل به رشته های تحصیلی در مراکز اکادمیک کشور است .

1.6. ابزارهای مدیریتی ، فقط عامل هائی نیست که از غرب وارد دانشگاه های ما شده ودایر مدار مدیریت دولتی وحکمرانی شده اند بلکه از آنجا که ما با عُرف خاص جوامع واقوام وزبان های ژنتیکی ومبتنی بر الهامات الهی والقائات شیطانی در مسیر تصادمات وپدیده های اجتماعی هستیم وبسیاری از عوامل همگرایی از همین تعاملات روحی وتجربیات منتج از آن ها بروز میکند ، لذا غفلت کردن ازاین ظرفیت های اجتماعی که زمینه ساز توسعه پایدار است ، نوعی سردرگمی تلقی شده ودر تله القائات کسانی قرار می گیریم که تنها به سود حداکثری خود واصلت دادن به لذایذ دنیوی اهتمام دارند واز بقیه مردم که با طبیعت صادقانه خود،خواسته های حقیقی خودرا عرضه میکنند ، غافل خواهیم شد (www.elmemofid.com).

1.7. عرف اجتماعی برای اهل خرد شناخته شده است وگریز از تعاملات پیچیده ومحورهای چلیپائی ومتقاطع وناشناخته آنها ممکن نبوده وعوامل موثری برای مشغول کردن دولت به کاغذ بازی ، مقررات سازی ، توصیه دادن ، سخنرانی وامید دادن ها گرفتار میکند ، باید این "فلک چلیپائی را سقف بشکافیم و طرحی نو دراندازیم" (البته با شیوه ها ومدل های مبتنی بر علیت تراکمی) که اگر این طرح نو(البته انقلابی وتغییر دهنده) بر پا نشود القائات شیطانی بر خواستگاه حقیقی مردم استیلاء یافته ومسیرهای جدیدی را براین تله های متقاطع می افزاید ، چرا که این عرف وطبیعت مردم است واز زبان ژنتیکی بهتر تبعیت می کنند تا بورکراسی دولتی وبهمین دلیل ، یادآوری می کنم ، به استادی خاص نیاز دارد ، صبر وحوصله لازم دارد ، به خیره مجرب ومحققین راستین احتیاج دارد .(**دولت کارآمد د تعلیم 3 تا 32 آمده است مولف**)

2. مدارک و آدرس های این نوشته

2.1. Search for Unsystematic training in Wikipedia

2.2. شیوه های ارتباط کلامی از دیدگاه قرآن (kayhan.ir/fa/news/30125)

2.3. ابزار های شناخت انسان از محیط خویش (tahoor.com/fa/article/view/2909)

2.4. (www.tabatabaey.com/shownews.php?idnews=35) امدادهای الهی وزمینه های توسعه پایدار.

2.5. (www.iaujournals.ir/article_511468_110267.html) الهامات الهی از دیدگاه ملا صدرا.

2.6. ? Wikipedia What are inductive duties in management?

2.7. علامه محمدحسین طباطبائی؛ زبان قرآن؛ معناشناسی؛ عرف عام؛ عرف خاص

2.8. <https://www.llas.ac.uk/projects/2892>

2.9. <https://www.european-agency.org/>

2.10. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11125-011-9199-1>

2.11. www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0360131515000706

2.12. Assistant Professor of Economics Department, Faculty of Economics, Tehran University, Tehran, Iran; Corresponding Author (g_abdoli@yahoo.com)

2.13. Business intelligence - business analytics > ... > whatis.techtarget.com

2.14. Culture > <https://www.livescience.com>

2.15. Examples of Inductive Reasoning > Examples > ... > examples.yourdictionary.com

2.16. <https://www.socialresearchmethods.net/kb/dedind.php>

2.17. www.iep.utm.edu/ded-ind/

2.18. study.com/academy/lesson/inductive-and-deductive-reasoning.html

2.19. Skills & Keywords > Job Searching > Your Career > ... > <https://www.thebalance.com>

2.20. Types of Reasoning > Argument > Disciplines > changingminds.org

2.21. arikhirani.ir/Modules/News/.../News.PrintVersion.Html.php?

3. اقدامات لازم برای نیل به اهداف برنامه از طریق همگرایی متقارن

- 3.1. لزوم بکارگیری قواعد ارزیابی انطباق وزدون ناخالصی ها و مداخله گری های عدیده
- 3.2. خلاهای قانونی ومقررات در این حرکت وجریان ، بطور طبیعی ، به جریان تطبیقی وتقریب الاق شدن اقدامات انقلابی وجهادی با مصوبات مجمع تشخیص مصلحت نظام وقوه مقننه منجرخواهد شد
- 3.3. انتخاب یا آموزش وتوجیه خبرگان میان رشته برای ایفای نقش در جریان توسعه واقتصاد مقاومتی
- 3.4. ایجاد فضای مثبت اندیشی از طریق اشتغال زائی تضمینی ، افزایش تعلقات سودآور در زنجیره تامین وعرضه ، آموزش های بموقع ومعکوس، سهامدار نمودن حقیقی ذی نفعان ، در ارزش افزوده ومحصولات نهائی ، ارائه اطلاعات صادقانه ، ویاری خواستن واقعی وروشن از مردم در طرح ها وپروژه ها وبویژه از طریق عامل چهارم ، پاسخ گوئی از طریق مراکز عامل چهارم ، وبسیاری اقدام موثر دیگر ، انگیزه های لازم را برای مشارکت مردم فراهم میکند.
- 3.5. شروع کار در هر سکوی عملی تعریف شده وبوسیله عامل چهارم ، بدون سیستم است وبا آموزش ، طرحریزی ، برنامه ریزی ، وصدها اقدام نظری وعملی لازم ، ساختار وسیستم مرتبط باآن تدریجاً ایجاد شده وسیستم های اجتماعی بوجود میاید وقانون مند میشود ، تعیین تکالیف- حقوق ، واقدامات موثر در راستای اهداف نظام شناخته شده وداده های مشخص گردیده ومخازن داده ها ومدل های پردازش آنها مبرهن میشود وما را برای تجزیه وتحلیل های حقیقی وتاثیر گذارمهبیا کرده وبه مرکز تقارن نظامند راهنمائی میکند بدیهی است اهتمام به کارگروهی ، ایجاد کار گروه های تخصصی ، نگاه سیستمی به کلیت طرح از طریق مدل سازی های لازم ، قصد ومنظور نهائی دولت را ایفاء خواهد کرد .
- 3.6. آنچه اینک ما انجام میدهیم ، با آنچه که باید انجام بدهیم فاصله از ثری تا ثریا است ، آنچه دانشگاه ها ، بانکها ، بیمه ها ، و.... انجام میدهند ، با آنچه که باید انجام بدهند ، مغایریت زیادی وجود دارد ، بنیان گذار جمهوری اسلامی ایران ، قائد اعظم حضرت امام خمینی (قدس سره الشریف) میدانست وآگاه بود چه معجونی را برای نجات بشریت وزمین ساز ظهور حضرت حجت(عجل الله تعالی فرجه الشریف) ارائه فرموده است واطاعت از احکام ایشان واقدام موبمو وتدریجی از وصیت نامه این قائد اعظم ، وتوصیه های شاگرد آگاه، برومند وشجاع آن شخصیت ممتاز تاریخی ، حضرت آیت الله خامنه ای ورهبر معظم انقلاب اسلامی (دامت برکاته)که دراسناد فراموش شده موجود است وپیروی از قرآن مجید وفرمایشات نجات بخش ائمه معصومین (علیهم السلام اجمعین) وقاعد حق وحقیقت که گرد آمده است ، منابع ما را برای این طرح نوین مسیرنموده واصلاح بحران زده دنیا حاضر باین نسخه شفا بخش نیازمند بوده وایران سرفراز، بزرگترین

تکلیف و محور تقارن جهانی در اقدام انقلابی باین نسخه شفا بخش ، نه فقط برای خود ، بلکه برای ایجاد زمینه ها و بستر های مطمئن برای ظهور ناجی (عج) و نشر قرآن و عمل بدان است و این عطایای الهی نصیب این کشور و این ملت شده است و منظور از ارتش بیست میلیونی و یا صد میلیونی که از اعداد مُکثره است نشان از کثرت قیام جهانی دارد و مشارکت همه مخلصین این کره خاکی که کم هم نیستند ، این بزرگترین فرصت جهانی ما است که گاهی غافل هستیم و پتانسیلی است عظیم و بالقوه و برای حرکت توفنده جمهوری اسلامی ایران از جانب آفریدگار جهان تنظیم و تنفیذ شده و روح میثاق و کلی این جغرافیای سیاسی کره زمین را در بر گرفته و مامور کرده است و خوشبختانه برای اهل بصیرت روشن و مبرهن است که اسباب و عوامل شتاب دهنده این طرح نوین و از اصل بداء الهی سرچشمه گرفته میگیرد ، در این دنیای پر آشوب فراهم شده است و اگر نباشد دیوانگانی امثال ترامپ ، تجاوز های صهیونیست جهانی ، 70 درصد فقر مطلق و نسبی روی زمین ، و سازمان های شیطانی و غیر هم ، ما حرفی و دفاعی از آرمانها و مقاصد خود نداشتیم ، **الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ**

3.7. زبان قرآن مجید و به تبع آن زبان بیانگذار جمهوری اسلامی ایران ، زبان عُرفی است ، یعنی واژگان گویشی آن با زبان سیاست و مسئولین سیاسی متفاوت است و با گویش های مردم هم خوانی و هماهنگی ندارد ، مثل های در علم و فناوری و دورس دانشگاهی فراوان وجود دارد که اشاره به آنها از حوصله این نوشته بیرون است ، در واقع می توان گفت که گاهی ما برای مردم غایب سخن میگوئیم ، عقاید ، ایمان و توکل و نظیر این واژگان که مرتب لقلقه زبان ماست با مواجه شدن با کارمندان و کارگزاران دولت خنثی میشود مثل فاصله دانشگاه با بازار کار است و یا افاده دانش آموخته در مواجه با سال خوردگان رنج کشیده و کهنه سربازان این دیار سرگرمی ایجاد کرده است ، ما به آموزش معکوس نیاز داریم که خبره مجرب می تواند در این مورد نقش آفرینی کند .

نهاد های مردمی متقارن در قبال دولت چگونه است

در دنیای پیشرفته ی امروز حتما نام **سمن** ها یا **NGO** ها را زیاد شنیده ایم . آن ها همان سازمان های مردم نهاد هستند که به شکل های مختلف در سطح ملی و بین المللی فعالیت می کنند . هلال احمر و صلیب سرخ دو نمونه ی بزرگ اند که کمتر کسی است که با آن ها و تاثیرات و خدماتشان آشنایی نداشته باشد.

اهمیت روز افزون **حقوق بشر** و نقش جامعه مدنی در پیشرفت وضعیت انسان ها از یک جهت ، تغییر نگاه حقوق بین الملل به جایگاه فرد از طرف دیگر باعث گسترش سازمان های مردم نهاد در کل دنیا شده است . ما در این مقاله سازمان های مردم نهاد را معرفی ، ویژگی های آن ها را بررسی و انواع سمن ها را بر می شمیریم

NGO یا سازمان مردم نهاد چیست ؟

سازمان های مردم نهاد ، گروه هایی هستند که توسط اعضای جامعه به عنوان افراد بدون هیچ عنوان دولتی و یا موقعیت شغلی ، برای اهداف اجتماعی ، مدنی ، اخلاقی ، زیست محیطی و ... تشکیل می شوند . این سازمان ها غیر انتفاعی هستند . یعنی برای به دست آوردن سود و کسب و کار به وجود نمی آیند . سازمان مردم نهاد که ترجمه فارسی عبارت (NGO non-governmental organization) است که به معنی سازمان غیر دولتی بوده ، گروهی اجتماعی است که در کشور های پیشرفته جایگاه مهمی دارد . در ایران سازمان های مردم نهاد به اختصار سمن نامیده می شوند . سمن ها دارای یک هویت اجتماعی هستند ، هر چند در ابتدا ممکن است توسط یک فرد تاسیس شوند ، لیکن ماهیت اجتماعی آن ها را نمی توان انکار کرد .

همانطور که از اسم این گروه ها پیدا است ، آن ها نوعی سازمان هستند ؛ یعنی در آن ها تلاش جمعی هدفمند و فعالیت با تقسیم کار و مسئولیت به وضوح وجود دارد . به طور کلی سازمان یعنی یک شخصیت حقوقی است که هدف ، اساسنامه ، ساختار ، شرح وظایف و منابع انسانی دارد . واضح و مشخص است که سمن ها دارای شخصیت حقوقی مستقل بوده و بر اساس فعالیت خود دارای اساسنامه ای هستند که بر اساس قوانین کشور تنظیم شده اند ، اما باید توجه داشت که غیر دولتی بودن جزء جدا نشدنی یک سازمان مردم نهاد است . غیر دولتی بودن همان آزادی سمن ها از دخالت دولت را نشان می دهد . هر چند ممکن است از دولت کمک مالی دریافت کنند . البته ممکن است سازمانی با ساختار سمن تشکیل شود اما برای کمک به پیشبرد سیاست های دولت و ارتقای آن . این سازمان ها (Government-GONGO) organized non-governmental organization) نامیده می شوند که به معنی سمن های سازمان یافته توسط دولت ها هستند . یعنی در عین این که زیر مجموعه سازمان های دولتی نیستند ، در برنامه ریزی و سیاست گذاری به طور کامل مستقل نیستند . (برای مطالعه تکمیلی درباره موارد مشابه در ایران به مقاله موسسات عمومی غیر دولتی مراجعه کنید) اما اگر دقیق نگاه کنیم سازمان های مردم نهاد به وجود آمده توسط دولت نمی توانند سمن دانسته شوند . چرا که شرط اساسی آزادی و عدم دخالت دولت را ندارد، سازمان های مردم نهاد معمولاً بودجه ی خود را از راه هایی مثل دریافت حق عضویت ، فروش اجناس ، دریافت کمک های خیریه شخصی ، دولتی و بین المللی به دست می آورند .

ویژگی های سازمان های مردم نهاد

عضویت داوطلبانه است برای مشارکت های اجتماعی و ایجاد تحرک ها و انگیزه های موثر در کشور

سازمان های مردم نهاد ، ویژگی هایی جدا نشدنی دارند که بدون هر کدام از آن ها ماهیت خود را از دست می دهند . این ویژگی ها عبارت اند از:

- تعیین اهداف و فعالیت ها بر اساس مشورت و همفکری اعضاء صورت می گیرد
- روابط اعضاء به صورت افقی است یعنی این روابط مبتنی بر برابری حقوق است
- این گروه ها نوعی واسطه میان دولت و مردم محسوب می شوند
- فعالیت سمن ها به صورت غیر انتفاعی بوده و برای کسب سود و منفعت انجام نمی گیرد
- تحرکی موثر و بسیجی است نظیر کشور ژاپن و آلمان

انواع سازمان مردم نهاد

سازمان های مردم نهاد بر حسب زمینه فعالیت به فرهنگی – اجتماعی ، آموزشی – پژوهشی ، مذهبی ، زیست محیطی ، انسان دوستانه ، خانواده دوستانه ، حقوق بشر و ... تقسیم می شوند . از طرفی بر اساس این که در چه سطحی فعالیت می کنند می توانند به ملی ، منطقه ای و بین المللی تقسیم شوند . برخی هم آن ها را با توجه به جهت گیری و اهدافشان تقسیم بندی می کنند . سازمان های دفاع از حقوق انسان ها ، سازمان های حمایت از محیط زیست ، سازمان های امدادگر ، سازمان های صنفی و سازمان های هدایتی.

✦ سازمان های دفاع از حقوق انسان ها مثل سازمان های دفاع از حقوق مصرف کننده ، سازمان های مبارزه با پولشویی ، قاچاق انسان و....

✦ سازمان های حمایت از محیط زیست مثل گروه های سبز و جمعیت های ترویج دوستی با طبیعت و دفاع از حیوانات و..

✦ سازمان های امدادگر مثل صلیب سرخ و هلال احمر

✦ سازمان های صنفی مثل جامعه مهندسان مشاور ، کانون وکلا و سایر انجمن های حرفه ای

✦ سازمان های هدایتی هم شامل همه ی سازمان هایی می شوند که در پی هدایت و ارتقاء سطح آگاهی اعضای جامعه و حمایت از ارزش های انسانی قدم بر می دارند

نهاد های مردم نهاد بر حسب قانون اساسی ، نقشه راه حکمرانی ، دکترین ، راهبردهای اساسی دولت های منتخب (تعالیم 1 تا 6) تشکیل میشوند و بازوی پر قدرت در بخش خصوصی در فعالیت متقارن با بخش دولتی هستند ، چنین نهادهای مردمی در جمهوری اسلامی دی لازم و کافی ایجاد نشده اند، ولی سمن ها و شبکه های پنهان برای تخریب کشور تشکیل و با قدرت زیادی فعال هستند ، بدیهی است سازمان های مردم نهاد در ایران نیز اهمیت زیادی دارند و روز به روز گسترده تر فعالیت می کنند از این رو سمن های ایران در مقاله NGO ها در ایران مورد بررسی قرار گرفته است . این سازمان ها همانند دیگر گروه ها نیاز به طی یک سری مراحل برای ثبت دارند و باید مطابق با تعالیم 1 تا 6 ماهیت و ساختار پیدا کرده و در شرایط فعلی ایران کمر همت ببندند .

نقش و جایگاه سازمان های مردم نهاد در مشارکت سیاسی در دوران های ریاست جمهوری خاتمی، احمدی نژاد و روحانی

نوع مقاله : مقاله مستقل پژوهشی

نویسندگان: نصرت اله حیدری ، محسن جمشیدی

اصطلاح سازمان های مردم نهاد به سازمانی اشاره می کند که مستقیماً بخشی از ساختار دولت محسوب نمی شود، اما نقش بسیار مهمی به عنوان واسطه بین فرد و مردم (اتم های اجتماعی) و قوای حاکم را ایفا می کند. در گفتمان توسعه گرایی سیاست محور (دوره خاتمی)، نهادها بحث ترویج و مذاکره را از مسائل کلیدی، در عمومی کردن موضوعات و اشاعه آن در سطح مسوولان و مردم دنبال می کردند. در گفتمان آرمان گرایی اصول محور (دوره احمدی نژاد) به دلیل نگاه محدود دولت، نهادهای مدنی که به تدریج وارد فاز تثبیت می شدند، با چالش های جدیدی روبه رو شده اند. گفتمان خردگرایی تعامل محور (دوره روحانی) اساس سیاست دولت یازدهم بر این است که در همه امور تا آنجا که می تواند وظایف را به مردم، تشکل ها و انجمن ها واگذار کند که مثلث سرمایه گذاری خصوصی، غیردولتی و دولت شکل گیرد. برای اثبات فرضیه خود نگارنده از روش کیفی با رویکرد توصیفی- تحلیلی استفاده نموده است. هدف از پژوهش فوق تحلیل و بررسی نقش سمن ها در مشارکت سیاسی گفتمان های مطرح می باشد .

مقدمه

تحقق پیشرفت و توسعه کشورها نیز مستلزم بهره گیری از استعداد و توان و حضور فعالانه مردم و مشارکت آنها در مراحل توسعه است؛ به طوریکه توسعه و مشارکت را اموری در هم تنیده دانسته‌اند، و فرآیند توسعه وقتی با ثبات و موفقیت همراه می‌دانند که با افزایش مشارکت مردم توأم باشد (مقنی‌زاده، 1380). در این زمینه اگر چه نهادها و و تشکل‌های مختلف وجود دارد، ولی مهم‌ترین و اصلی‌ترین شیوه بهره‌گیری از مشارکت فعال و همه‌جانبه مردم در روند توسعه، سازمان‌های غیردولتی هستند که به عنوان بخش سوم در کنار بخش خصوصی (بازار) و دولت (عمومی) در اداره جامعه نقش دارند (رضوانی، 1384).

آنچه اصطلاحاً در کشور ما سازمان مردم نهاد خوانده می‌شود و درباره آن داوری می‌گردد. نزد همگان تصویر دقیق و روشنی ندارد، انواع سازمان‌های مردم نهاد ممکن است به صورت انجمن‌های گوناگون، سازمان‌ها، نهادها، بنیادها، مؤسسه‌ها، تعاونی‌ها، باشگاه‌ها، گروه‌ها و هیئت‌ها باشند. با توجه به اینکه سازمان‌های مردم نهاد دارای اساسنامه، ساختار حقوقی مدون و مصوب، مسئولان، مقامات اداره‌کننده، اعضا اعم از اصلی، وابسته و غیره هستند و از مقررات و رویه‌های مشخصی تبعیت می‌کنند در نقطه‌ای که به ثبت رسیده‌اند، ممکن است به گونه‌ای از الزامات عام یک کشور هم تبعیت کنند. معمولاً در مقایسه با سازمان‌های خصوصی یا دولتی، رفتار سازمانی منعطف‌تری دارند و جنبه غیررسمی به میزان چشمگیری بر سازمان رسمی شان سایه می‌افکند. بسیاری از سازمان‌های مردم نهاد غیرانتفاعی نیز هستند. بودجه این سازمان‌ها از طریق کمک‌های مردمی، سازمان‌های دولتی، توسط خود دولت یا ترکیبی از طرق مذکور تأمین می‌شود. بعضی از سازمان‌های مردم نهاد نیمه مستقل، وظایف و کارهای دولتی را نیز انجام می‌دهند. برخی از این سازمان‌ها هیچ‌علاقه‌ای به سیاست ندارند؛ این در حالی است که برخی از آنها به منظور تأمین منافع اعضای خود صرفاً به لابی‌گری در دولت می‌پردازند. سوالی اساسی که در اینجا مطرح می‌شود، اینست که، سازمان‌های مردم نهاد در مشارکت سیاسی دوره خاتمی و احمدی‌نژاد و روحانی چه تأثیری داشته است؟ نویسنده این فرضیه را راهنمای کار خود قرار داده است که، به نظر می‌رسد در دوره خاتمی، به دلیل تسلط گفتمان مردم‌سالاری و جامعه مدنی در سطح ملی و دولت، فرصت‌های مناسبی فراروی نهادهای مدنی قرار گرفت، تکثر و تنوع نهادهای مدنی مدرن بیش از پیش چشمگیر شد اما، به دلیل نگاه محدود در دوره احمدی‌نژاد، نهادهای مدنی که به تدریج وارد فاز تثبیت می‌شدند، با چالش‌های جدیدی رو به رو شده‌اند، با وجود پذیرش این نهادها در سخن دولتمردان، در عمل مانع رشد و ادامه حیات آنان می‌شوند. لذا، شاهد به حاشیه رانده شدن این نهادها در مشارکت سیاسی در سپهر عمومی هستیم. اما در دوره روحانی نگاه دولت‌مردان به تشکل‌های مردمی و سازمان‌های مردم نهاد را تهدید نمی‌بینند و حتی به عنوان فرصت تلقی می‌کنند. اساس سیاست دولت یازدهم بر این است که در همه امور تا آن جا که می‌تواند وظایف را به مردم، تشکل‌ها و انجمن‌ها واگذار کند که مثلث سرمایه‌گذاری خصوصی، غیردولتی و دولت شکل گیرد. روش پژوهش برای پژوهش فوق‌نگارنده از

روش کیفی و استنباط اطلاعات از طریق اسناد موجود و با رویکرد توصیفی - تحلیلی استفاده نموده است. فلذا با توجه به ماهیت موضوع، گردآوری اطلاعات از طریق کتابخانه و اینترنت صورت پذیرفته است.

1. مبانی نظری

الف. مشارکت سیاسی

اگر توسعه سیاسی را به معنی «گسترش مشارکت و رقابت گروه‌های اجتماعی در زندگی سیاسی» در نظر بگیریم (بشیریه، 1388: 11) بی‌شک یکی از پیش نیازهای آن مشارکت سیاسی خواهد بود؛ به این معنی که توسعه سیاسی زمانی تحقق پذیر است که در صدد جلب مشارکت مردم به عنوان سازندگان اصلی حیات سیاسی و اجتماعی باشیم. مشارکت از نظر لغوی به معنای «شرکت دو جانبه و متقابل افراد برای انجام امری خاص» می‌باشد (غفاری، 1386: 12) مشارکت از لحاظ مفهومی گستردگی وسیعی دارد. به همین خاطر، در ادبیات توسعه از مشارکت سیاسی تعاریف متعددی ارائه شده است. به عنوان نمونه، میلبراث و گوئل در تعریف مشارکت سیاسی می‌نویسند: «فعالیت‌های شهروندان آزاد که هدف از انجامش حمایت از و یا تاثیرگذاری بر سیاست و حکومت می‌باشد» (Milbrath and Goal, 1972: 2). یا وربا و نی در همین رابطه می‌نویسند: «فعالیت‌های شهروندان آزاد که هدف از آن کم و بیش تاثیرگذاری بر انتخاب کارمندان حکومتی و نیز خط مشی‌هایی است که آنها انتخاب می‌کنند» (Verba and Nie, 1979: 2). تعاریف دیگری نیز در این رابطه وجود دارد که در زیر به تعدادی از آن‌ها اشاره می‌کنیم: «تمام فعالیت‌های شهروندان که هدفش مستقیم یا غیر مستقیم تاثیرگذاری بر انتخاب‌های سیاسی می‌باشد که در سطوح مختلف یک نظام سیاسی گرفته می‌شود» (Kaase, Max and Alan March, 1979: 42). «فعالیت‌هایی که شهروندان به منظور تاثیرگذاری بر تصمیماتی که کارکنان اداری و نمایندگان مردم انجام می‌دهند» (Parry and etc., 1992: 16). در واقع، مشارکت سیاسی، ترکیب وصفی است که دخالت مردم در امور سیاسی یعنی حکومت داری را معنا می‌کند. مشارکت سیاسی در پی فرایند اجتماعی شدن انسانها و دخالت در امور مدیریت سیاسی کشورها وارد ادبیات سیاسی نظریه پردازان دنیای سیاست شد. از قرن شانزدهم میلادی و به دنبال فرو پاشی نظام سیاسی کلیسا و ورود نظریه قرارداد اجتماعی به مباحث سیاسی و تأکید متفکران عصر روشنگری بر دخالت مردم در تعیین سرنوشت خود، بحث مشارکت سیاسی و جامعه مدنی وارد ادبیات سیاسی مغرب زمین شد؛ و بر پایه آموزه‌های عصر روشنگری و نظریه قرارداد اجتماعی مشارکت سیاسی به معنای درگیر شدن فرد در سطوح مختلف فعالیت در نظام سیاسی با اجتماعی شدن سیاست رابطه نزدیکی پیدا کرد (رایش، 1377: 123). اجتماعی شدن و مشارکت سیاسی در نظام سیاسی عصر نوین همراه با مدرنیته، لازم و ملزوم یکدیگر در امر حاکمیت و حکومت در دنیای نوین دانسته شده‌اند. در بین اندیشه‌های حاکم بر جامعه نوین، مشارکت سیاسی دخالت هر چه بیشتر مردم و گروه‌های اجتماعی در مسائل سیاسی به صورت مستقیم یا غیرمستقیم دانسته می‌شود.

مشارکت سیاسی در این معنا نوعی اختیار و آزادی عمل فردی است که بوسیله آن نوعی اعمال اراده و قدرت تصمیم گیری جمعی که مشروعیت حکومت را تضمین می‌کند، دیده می‌شود. کنار گذاشتن خشونت و نارضایتی و عمل کردن فرد بر اساس رفتارها و فراگردهای جمعی که نوعی برابری همگانی را می‌طلبد جدای از سیاست مربوط به دخالت شرکتها و یا کلیسا در امور سیاسی مشارکت سیاسی نامیده می‌شود (ایپنر و هانتینگتون، 141:1379). رابطه متقابل و انتظار از یکدیگر حوزه گسترده‌ای برای مشارکت سیاسی فراهم ساخته که عملکرد فرد در سازمان‌ها و نهادهای جامعه را در گستره مشارکت سیاسی قرار می‌دهد.

مشارکت سیاسی دارای دو تقسیم بندی است: 1- مشارکت مستقیم؛ 2- مشارکت غیرمستقیم. دخالت در تعیین سرنوشت و انتخاب و نظارت بر نظام سیاسی حاکم بر خود به صورت رأی دادن در چارچوب احزاب فراگیر را می‌توان مشارکت سیاسی مستقیم نامید، همچون انتخابات مجلس و ریاست جمهوری در ایران؛ اما مشارکت سیاسی غیرمستقیم، راهکاری برای دخالت مردم در امور سیاسی است به طوری که در این سیستم سیاسی، فعالیت‌های حزبی اولویت اول را داراست. در این سیستم، نظام سیاسی و دولت حاکم بر آن، برآمده از رای مستقیم و انتخاب رهبر سیاسی کشور به وسیله مجلس می‌باشد، مانند انتخاب رئیس جمهور در آمریکا و چین. در آمریکا به عنوان نظام سیاسی دو حزبی، مشارکت سیاسی در قالب دو حزب نمود می‌یابد و در چین فعالیت در حزب کمونیست و انتخاب دبیر کل حزب به عنوان رهبر سیاسی از دیگر مصادیق مشارکت سیاسی است. در نظام جمهوری اسلامی ایران مشارکت سیاسی به معنای حق دخالت مردم در تعیین سرنوشت خود با توجه به آموزه‌های سیاسی- دینی است. بر همین اساس دخالت مردم در امر تصمیم‌گیری‌های سیاسی و نظارت بر آنها با توجه به اصل اول قانون اساسی به رسمیت شناخته شده است این مشارکت مبتنی بر اصول قانونی، مذهبی و عرفی حاکم بر روابط اجتماعی مردم ایران، لازمه حفظ و انسجام نظام جمهوری اسلامی ایران است (سعیدآبادی، 1380: 22-20). می‌توان گفت که مشارکت سیاسی هر گونه رفتار و عمل فردی است که هدف آن تحت تأثیر قرار دادن سیاست‌گذارهای عمومی یا انتخاب رهبران سیاسی و یا اعمال نظر رهبران بر مردم یا به طور خلاصه حوزه تصمیم گیری و تقاضا در بین مردم و دولت است.

در واقع، اصطلاح مشارکت سیاسی برای افراد متفاوت با توجه به فرهنگ سیاسی خاصی که دارند معنای بسیار متفاوتی دارد، لذا، مضمون مشارکت سیاسی انواع الگوهای رفتاری را در بر می‌گیرد: 1- فعالیت انتخاباتی شامل رای دادن، فعالیت در مبارزات انتخاباتی، کوشش برای ترغیب دیگران که به کاندیدا یا حزب معینی رای دهند؛ و یا به عکس کوشش برای تغییر نتیجه یک انتخابات؛ 2- اعمال نفوذ بر مسولان، به معنای تماس با مقامات دولتی برای تحت تأثیر قرار دادن نگرش و رفتار آنان درباره موضوعاتی که بر تعداد زیادی از مردم اثر می‌گذارد؛ 3- سایر فعالیت‌های سازمانی به غیر از اعمال نفوذ بر مسئولین به منظور تأثیرگذاری بر جوی عمومی که در آن سیاست‌گذاری صورت می‌گیرد؛ 4- تماس

فردی با مقامات برای بیان شکایات درباره موضوع مربوط به یک فرد؛ 5-خشونت، به معنای کوشش برای تأثیرگذاری بر تصمیمات دولت از طریق خسارت زدن به اشخاص و دارایی‌ها (ساعی، 1382:172-170). هر چند بیشتر مطالعات درباره مشارکت سیاسی، بر رفتار رای دهندگان و دیگر اشکال فعالیت انتخاباتی متمرکز است ولی باید توجه داشت که مقوله‌های دیگر بطور گسترده در همه سیستم‌های سیاسی به کار می‌رود. به هر حال در سیستم‌های سیاسی مختلف ممکن است تلفیق دقیق اشکال مشارکت تفاوت زیادی با هم داشته باشند. لذا، مشارکت سیاسی مقوله‌ای است که افراد در آن وارد می‌شوند، و نهادهای سیاسی به مثابه زمینه روانشناختی و فرهنگی بی‌است که افراد در قالب آنها در زندگی سیاسی و سایر عرصه‌های اجتماعی به کنش و واکنش با یکدیگر می‌پردازند.

ب. سازمان‌های مردم‌نهاد

سازمان‌های غیردولتی تعریف چندان روشنی ندارند، و به علت تعدد و تنوع نقش‌ها و ویژگی‌هایی که به خود می‌گیرند تعاریف متنوعی از NGOs وجود دارد، در واقع این سازمان‌ها با پسوند غیردولتی تعریف می‌شوند. جودیت تدلر (1992) اشاره می‌کند که سازمان‌های غیردولتی اغلب خود را در مقابل دولت تعریف می‌کنند. دولتی که گفته می‌شود، بزرگ، سخت، غیرقابل انعطاف، بوروکراتیک، سلسله‌مراتبی و ناتوان در رسیدگی به فقیران است. اگر این سازمان‌ها به عنوان نهادهایی تعریف شوند که خارج از حیطه و اقتدار دولت فعالیت می‌کنند طیف بسیار وسیعی را شامل می‌شوند. معمولاً از یک پسوند دیگر هم برای تعریف دقیق‌تر استفاده می‌شود. «بخش غیرانتفاعی». در حقیقت منظور سازمان‌هایی هستند داوطلب، که در جهت بسیج نیرو و احساسات داوطلبان برای کاهش رنج‌ها و با هدف توسعه انسانی عمل می‌کنند (Streeten, 1997, 18). یکی از ویژگی‌های مورد تأکید در تعریف NGOs خصیصه غیرانتفاعی بودن آنهاست که در بعضی از تعاریف محدودیتهای را برای بعضی سازمان‌ها قائل شده‌اند، البته دسته‌ای از این سازمان‌ها مانند تعاونی‌ها را که جنبه غیرانتفاعی در آنها، بر کسب سود ترجیح دارد؛ می‌توان در چهارچوب NGOs قرار داد و بدین ترتیب اگر هدف عمده سازمانی، کسب سود یا تقسیم آن بین اعضا نباشد، می‌توان آنرا یک سازمان غیردولتی به شمار آورد (سعیدی، 1381). از این رو می‌توان تعاونی‌ها و سازمان‌های خدمات‌گرای تولیدی را «سازمان‌های غیردولتی اقتصادی» اطلاق کرد. تجربه نشان داده است که وجود این قبیل سازمان‌ها برای توسعه و جلب و تعمیق مشارکت، حیاتی‌تر از سازمان‌های غیردولتی خیریه است (مقنی‌زاده، 1380).

1) نقاط قوت سازمان‌های غیردولتی

1- سازمان‌های غیردولتی با بهره‌گیری از منابع انسانی داوطلب و جذب منابع مالی، با هزینه بسیار پایین، قادر به تحقق اهدافی هستند که سایر سازمان‌ها از انجام دادن آنها با آن حد هزینه، قاصرند. 2- سازمان‌های

غیردولتی به علت تخصص میدانی و بومی بهتر می‌توانند نیازها و کمبودهای واقعی منطقه را تشخیص دهند و خود را به آسانی با شرایط و موقعیت منطقه‌ای واقع در آن تطبیق دهند. 3- سازمان‌های غیردولتی قادر به جذب و جلب مشارکت گروه‌های داوطلب مردمی برای عملی کردن اهداف و برنامه‌های توسعه هستند. 4- سازمان‌های غیردولتی به دلیل خودجوش بودن، به اصول خود، پای بندتر و متعهدتر هستند اصولی که دولت‌ها گاهی به دلیل حفظ منافع خارجی و یا غیره به فراموشی می‌سپارند (مانند حفاظت از محیط زیست و...) 5- سازمان‌های غیردولتی برخلاف سازمان‌های دولتی صرفاً بر موضوعات محدود و خاصی تکیه دارند که این موجب تمرکز هدف در آنها و عملکرد بهتر آنها می‌شود. 6- سازمان‌های غیردولتی به دلیل آنکه با اهداف خیرخواهانه و بشر دوستانه و به صورت خودجوش در اجتماع ایجاد می‌شوند قادرند تا اعتماد مردم و اجتماعات محلی را در حد بالایی کسب نمایند. و مشارکت مردم را در امر برنامه‌های توسعه تسریع نمایند که نوعی اقتدار، اعتبار و شایستگی را به آنها می‌دهد که ناشی از حس احترام و مقبولیت اجتماعی آنهاست. 7- سازمان‌های غیردولتی به دلیل انعطاف پذیری بالا و به دور بودن از بوروکراسی دولتی قادرند سریعتر و با کارایی بیشتر، پروژه‌های توسعه را عملی سازند.

2) نقاط ضعف سازمان‌های غیردولتی

1- کارشناسی مالی و تأمین اعتبار برای برنامه‌ها در سازمان‌های غیردولتی ضعیف است. 2- ظرفیت عملکرد سازمان‌های غیردولتی 3- محدود است (محدودیت مکانی، مالی، اداری و اجرایی). 4- حضور و موجودیت سازمان‌های غیردولتی به علت دور شدن آرام از اهداف و کاهش انگیزه‌ها در طول زمان محدود است و دارای نقطه اوج و فرود زود هنگامی هستند (به خصوص در تشکل‌های جوانان). 5- مدیریت ضعیف شاید بتوان گفت مهم‌ترین مشکل در این سازمان‌ها است. 6- سازمان‌های غیردولتی عموماً به تحویل خدماتی تمایل دارند که نتایج آن قابل لمس، کمی و کوتاه مدت باشد و بنابراین پروژه‌های انجام شده نیز غالباً ناپایدارند.

3. تاریخچه سازمان‌های مردم نهاد

الف. سابقه سازمان‌های مردم نهاد در جهان

اگر چه انجمن‌های داوطلبانه شهروندان در سراسر تاریخ وجود داشته‌اند. اما سازمان‌های غیردولتی اغلب به همان منوال امروز به ویژه در سطح بین‌الملل دیده می‌شوند. در دو قرن اخیر توسعه یافته‌اند. یکی از اولین سازمان‌های این چنینی صلیب سرخ جهانی است که در سال 1863 تاسیس شد. به عبارت دیگر در سازمان غیره دولتی با تاسیس سازمان ملل متحد در سال 1945 که مفاد آن در ماده 71 فصل 10 منشور سازمان ملل آمده است، به وجود آمد. فرایند جهانی سازی در قرن 20 موجب اهمیت یافتن سازمان‌های مردم نهاد شد. امکان حل خیلی از مشکلات داخل یک کشور وجود نداشت و معاهدات

بین‌المللی و سازمان‌های بین‌المللی از قبیل سازمان تجارت جهانی بیش از حد بر منافع موسسات مالی بزرگ متمرکز بود. در اقدامی برای متعادل کردن این روند، سازمان‌های غیردولتی با تاکید بر مسائل بشر دوستانه کمک به توسعه و توسعه پایدار تاسیس شدند که نمونه بارز آن اجلاس اجتماعی جهان است که هر ساله در ماه ژانویه در اووس برگزار می‌شود و رقیب اجلاس اقتصاد جهانی محسوب می‌شود. و پنجمین اجلاس اجتماعی جهان در پور توآلگر برزیل برگزار شد و نمایندگان بیش از 1000 سازمان غیره دولتی در آن شرکت کردند. از آنجا که اصطلاح سازمان مردم نهاد بسیار کلی است، خیلی از این سازمان‌ها ترجیح می‌دهند از اصطلاح سازمان داوطلبانه خصوصی یا سازمان توسعه خصوصی استفاده کنند. گزارش تهیه شده توسط سازمان ملل در سال 1995 در خصوص حکومت جهانی نشان می‌داد که در آن زمان قریب به 29000 سازمان مردم نهاد بین‌المللی وجود داشته است. تعداد سازمان مردم نهاد داخلی کشورها حتی از این رقم نیز بالاتر بوده است؛ حدود 2 میلیون سازمان غیردولتی در ایالات متحده فعالیت می‌کنند که بیشتر آنها در 30 سال گذشته تشکیل شده‌اند. روسیه نیز 4000 سازمان مردم نهاد دارد. در هندوستان 2 میلیون سازمان مردم نهاد وجود دارند. روزانه چندین مورد از این سازمان‌ها ایجاد می‌شوند. تنها در کنیا، قریب به 240 سازمان مردم نهاد در هر سال تأسیس می‌شود (ویکی پدیا، 2014).

ب. سابقه پیدایش و تأسیس نهادهای مشارکتی و سازمان‌های مردم نهاد در ایران

زندگی مشارکتی تجربه جدیدی در سرزمین ما نیست و این کشور، تاریخی طولانی از فعالیت‌های خیرخواهانه و بشردوستانه داشته است. مشارکت به عنوان امری برخاسته از مذهب، مدنیت، آداب و سنن اجتماعی در همه عرصه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، دفاعی و سیاسی کشور حضور پررنگ داشته است. تاریخ این نقطه از جهان شاهد مقاطع حساس و سرنوشت‌ساز است که گذر از آن جزء با مشارکت و حرکت داوطلبانه، غیرممکن بوده است. در ایران گذشته، کشورمان سرشار از مشارکت اجتماعی است. یکی از الگوهای آن، تشکلهای سنتی مانند: وقف و نذر می‌باشد که از بطن همکاری مردم برای رفع نیازهای اقتصادی و ارائه خدمات اساسی ظاهر شده‌اند. این تشکلهای در مقابله با حوادث ناگوار و پر کردن شکاف‌هایی که دولت از عهده آن بر نمی‌آید، شبکه اطمینان اجتماعی را برای طبقات محروم ایجاد کرده‌اند. چنین تشکلهای ریشه در فرهنگ و سابقه بشردوستانه مردمان این سرزمین، روحیه آزادی خواهی و ارزش‌های دینی آنان دارد. آنها در شرایط مختلف زمانی تاب آورده‌اند و با وجود تنگناها و محدودیتهای مختلف هنوز به حیات خود ادامه می‌دهند. فقدان امنیت، شرایط اقلیمی و جغرافیایی، فقر اقتصادی، آموزه‌های دینی مانند: سنت وقف و نذر و خمیرمایه‌های ارزشی و فرهنگی این سرزمین موجب استمرار و بقای فرهنگ مشارکتی در قالب و انواع متعدد تعاون و همکاری شده است. وجود دارالایتم‌ها، مؤسسات خیریه که از راه وقف و نذر اداره می‌شده‌اند، تعاون‌یهای سنتی و غیره، از مصادیق

الگوهای مشارکتی موجود در کشور از گذشته‌های دور تا به حال بوده است. در حال حاضر بیشتر فعالیت‌های امدادی و خیرخواهانه در ایران توسط سازمان‌هایی از نوع دولتی غیردولتی صورت می‌گیرد؛ نظیر: کمیته امداد امام، بنیاد شهید، جهاد سازندگی، بنیاد مسکن، جامعه زنان داوطلب بهداشت، که در بدو تشکیل عمدتاً به صورت داوطلبانه و از بین مردم بوده و به تدریج به دلیل گسترش روزافزون و بالابودن تعداد اعضای آن در سطح وسیع، بخش مدیریت در آنها نهادینه شده و به صورت دولتی درآمده است (سعیدی، 1382). در سال‌های اخیر، انجمنها و نهادهایی برای فعالیت تخصصی و ضروری در عرصه‌های مختلف فرهنگی و اجتماعی مانند: مبارزه با معضل اعتیاد به مصرف مواد مخدر، کودکان، زنان و محیط زیست به وجود آمده‌اند که در کنار انجمنهای حرف‌های و صنفی که سابقه تشکیل و فعالیت آن‌ها به چند دهه قبل برمی‌گردد فعالیت می‌کنند؛ همچنین در این راستا اشکال سنتی‌تر فعالیت‌های غیردولتی خیریه، نیروی تازه نفس و جوان نیز در کنار آنها قرار دارند (نجفی ابرنآبادی، 1382). طی چند سال اخیر سازمان‌های غیردولتی فراوانی در کشور شکل گرفته و به فعالیت مشغول شده‌اند. برخی منابع شمار سازمان‌های غیردولتی ایرانی را حدود پانزده هزار تخمین می‌زنند که به نظر می‌رسد قدری اغراق‌آمیز باشد. با این حال انجمن تنظیم خانواده ایران که خود یک سازمان غیردولتی است اقدام به تهیه فهرست و آمارگیری از بانک اطلاعاتی سازمان‌های سازمان‌های غیردولتی کشور در قالب یک کتاب با عنوان نموده است که در آن مشخصات بیش از دو هزار سازمان غیردولتی ایرانی به چشم می‌خورد (نمازی، 1380: 255). بر طبق این آمار عمده‌ترین فعالیت‌های این سازمان‌ها در حوزه فرهنگی، آموزشی، امور حمایتی و خیریه و قرض الحسنه بوده است. عمده‌ترین منبع تامین هزینه سازمان‌های غیردولتی در ایران کمک‌های مردمی و تسهیلات و اعتبارات دولتی است که این نشاندهنده نقش پررنگ دولت و مردم در حمایت و تقویت این تشکل‌هاست بنابراین ضروری است این تشکل‌های مردمی که عمدتاً جوان و نوپا هستند در ابتدای تشکیل، مورد حمایت و توجه بیشتر دولت قرار گرفته شوند، تا بدون سوء استفاده فرد یا گروهی از نقطه ضعف مالی این سازمان‌ها، این نهادهای مردمی بتوانند به عنوان شریک و یار هوشمند دولت، کانال ارتباط دهنده آنها با مردم باشند، و خواسته‌های واقعی مردم را به آنها انتقال داده و به مثابه «صدای مردم» بویژه گروه‌های محروم و مستضعف جامعه، دولت‌ها را در تصمیم‌گیری‌ها و اجرای برنامه‌های توسعه کشور یاری نمایند (امینی، 1378). در حقیقت، سازمان‌های غیردولتی، نهادی قدیمی با مفهومی جدید است که ریشه در تاریخ گذشته بشر دارد و از زمانهای گذشته با مطرح شدن مدیریت اجتماعات بشری پا به عرصه وجود نهاده است. این نهادهای اجتماعی علاوه بر ریشه‌های تاریخی، دارای سابق‌های دیرینه در مکتب اسلامی هستند. پیمان حلف الفضول که پیامبر گرامی اسلام حضرت محمد (ص) قبل از مبعوث شدن به پیامبری، با عده‌ای از جوانان قریش منعقد نمودند، که بر اساس آن از حقوق افراد غریب در شهر مکه دفاع نمایند دلیلی بر این مدعاست. به هر حال آنچه که مسلم است این است که تشکل‌ها و سازمان‌های مردمی در ایران از قدمت تاریخی و پشتوانه فرهنگی نیرومندی برخوردارند اگر چه پژوهش‌های تاریخی در این زمینه بسیار اندک است، ولی می‌توان گفت که فرهنگ یاریگری در ایران که

بر اساس تشکل‌های مردمی است، سابقه‌ای طولانی دارد (ازکیا، 1374). مساجد، تکایا، هیات‌های مذهبی و قهوه‌خانه‌ها را نهادهای غیردولتی سنتی قدیمی می‌دانند و پس از آن صندوق‌های قرض الحسنه، خیریه‌ها، انجمن‌های اسلامی و حتی دوره‌های فارغ التحصیلی در دوران بعدتر و سپس اتحادیه‌ها، اصناف و نظام‌های صنفی و مهندسی و غیره، شکل‌های جدیدتر نهادهای مدنی هستند که البته رفته رفته می‌بایست از دست مدیران نیمه دولتی خارج شوند. تشکل‌ها و قوانین مربوطه آیین نامه تاسیس و فعالیت سازمان‌های غیردولتی مورخه ۸۴/۳/۲۹ در آخرین روزهای دولت سید محمد خاتمی، بنا به پیشنهاد مورخه ۸۳/۵/۸ وزارت اطلاعات و به استناد اصل ۱۳۸ قانون اساسی تصویب و اجرایی شد. عناوینی چون «جمعیت»، «انجمن»، «کانون»، «مرکز»، «گروه»، «مجمع»، «خانه»، «موسسه» می‌توانند بجای واژه «سازمان» و تشکل‌های غیردولتی بکار گرفته شوند. تشکل‌ها می‌توانند با موضوع فعالیت و اهداف مشترک با رعایت آیین نامه مذکور به صورت شبکه درآیند و یا به عضویت سازمان‌های بین‌المللی درآیند. شبکه‌ها یا حتی تشکل‌های فعال در راستای تحقق خواسته‌های مشروع اعضای خود- بسته به اعتبار و صلاحیت خود گسترش فعالیت و تعامل آنها با دیگر تشکل‌ها (کار جمعی تشکل‌ها)- قابلیت‌های قانونی بسیار دارند؛ از انتشار نشریه و برگزاری تجمع و گردهمایی تا تصمیم‌سازی و مشارکت در تصمیم‌گیری‌های دولتی و حتی اعطای طرح و لوایح به دولت یا مجلس و حتی تقاضای اصلاح در قوانین موضوعه کشور. در اصطلاح رایج امروز NGOs کوتاه شده «Non-Governmental Organizations» است، به معنای سازمان‌های غیردولتی؛ که به تشکل‌ها، انجمن‌ها، کانون‌ها و نهادهای مردمی گفته می‌شود و در ایران اخیراً جهت بومی‌سازی رویکرد‌ها و جهت‌گیری‌ها و تحول در این سازمان‌ها متناسب با شرایط ایران، واژه سمن را جایگزین NGO نموده‌اند. سمن، کوتاه شده «سازمان‌های مردم نهاد» است (همائی، 1388:10).

4. بررسی نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در سه دوران ریاست جمهوری سیدمحمد خاتمی، محمود احمدی‌نژاد و حسن روحانی

الف. گفتمان دوران سیدمحمد خاتمی و نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در مشارکت سیاسی

1) گفتمان توسعه‌گرایی سیاست‌محور سیدمحمد خاتمی

گفتمان توسعه‌گرایی سیاست‌محور، با روی کار آمدن سید محمد خاتمی در دوم خرداد 1376 گفتمان نوینی در عرصه سیاست داخلی و خارجی شکل گرفت. در واقع این گفتمان نوعی از قرآنتی‌شالوده‌شکنانه و واسازانه از اسلام را ارائه می‌دهد، اسلام را به مثابه یک دال برتر و نقطه‌گره‌ای و کانونی در عرصه و قلمرو و مسائل و مباحث اجتماعی- سیاسی مطرح می‌کند. افکار و آراء سیاسی خاتمی که بر آزادی و دین و قانون، سنت و مدرن و سیاست و دیانت و دین و دموکراسی تاکید می‌ورزد و از جنبه

داخلی بر ضرورت قانون‌گرایی و بر پای جامعه مدنی و تحقق آزادی‌های سیاسی و اجتماعی و در بعد روابط خارجی آن نوع سیاستی را دنبال می‌کند که مبتنی بر عقلانیت و اخلاق ارتباطی است و بر گفتگوی بین‌الذنهانی و مفاهمه و حق انتخاب آزاد و غیر اجباری انسان‌ها تأکید می‌ورزد (ازغندی، 1389:190). در واقع سیاست جدید ایران در این دوره، سیاست تنش‌زدایی، همزیستی مسالمت‌آمیز و احترام متقابل بود و برای اثبات این اصول در نزد جهانیان، نظریه گفتگوی تمدن‌ها به عنوان یک نظریه صلح محور و به عنوان نوع نگرش ج.ا.ا. به جهان عنوان گردید. این اصول، در کنار سه اصل عزت، حکمت و مصلحت عمل می‌کردند. در این زمان، سیاست خارجی ج.ا.ا. از جنبه اقتصاد محور خارج شده و توسعه سیاسی جنبه اساسی یافت. افزون بر این جنبه که بیشتر کاربرد داخلی دارد، در عرصه خارجی نیز، پلورالیسم جهانی که مفهوم آن مخالفت با نظام تک‌قطبی است، و ارتباطات فرهنگی محوریت یاقند (تاجیک و فیروزآبادی، 1382: 27) در واقع طرح، شعارهای جامعه مدنی، تنش‌زدایی و گفتگوی تمدن‌ها اعتراضی بود به سیاست خارجی اکبر هاشمی رفسنجانی و نوعی جابجایی گفتمان سیاسی مسلط تلقی می‌گردید. تحول در گفتمان سیاسی در عرصه‌ی سیاست خارجی نیز امکانات و شرایطی جهت بازبینی سیاست خارجی و پیامدهای آن در دو سطح ملی و بین‌المللی فراهم آورد. لذا گفتگوی تمدن‌ها با ارائه گونه‌ای تفسیر و فهم تازه راجع به تجربه تاریخی مدرنیته غربی سعی می‌کند با پذیرش هنجارها و قواعد جامعه بین‌المللی از فرصت‌ها و امکاناتش برای تأمین منافع ملی و کسب اعتبار بین‌المللی بهره‌مند شود. در کل اصول سیاست خارجی ایران در دوره عمل‌گرای سیاسی-فرهنگی را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد: 1- تنش‌زدایی و کوشش در جهت اعتماد سازی در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی؛ 2- تأکید بر گفتگو مفاهمه بین فرهنگ‌ها جهت حل و فصل مسائل و مشکلات مطرح در سطح سیاست خارجی؛ 3- تلاش در جهت خنثی سازی سیاست‌های ضد ایرانی، از طریق اعلام مواضع اصولی در کنفرانس‌ها و مجامع بین‌المللی جهت کسب پرستیژ در سطح نظام بین‌الملل، 4- کوشش برای شناساندن تمدن اسلامی به عنوان تمدنی خواهان صلح، عدالت و گفت و و در روابط بین‌الملل؛ 5- سعی در جذب و استفاده از پتانسیل‌ها و توانائی‌های ایرانیان مقیم خار از کشور با شعار ایران برای همه ایرانیان؛ 6- سیاست‌گذاری خارجی با توجه به مقدرات و محذورات بین‌المللی. سیاست‌های عمده: 1- اصلاح ساختارها 2- نظام مالیات‌ها (اصلاح مالیات بر شرکت‌ها) 3- یکسان‌سازی نرخ ارز 4- تصویب و اجرای قانون سرمایه‌گذاری خارجی 5- ایجاد بانک‌های خصوصی (اقتصاد نوین، سامان، کارآفرین، پارسیان) 6- ایجاد بیمه‌های خصوصی 7- قانون تجمیع عوارض 8- ایجاد حساب ذخیره ارزی حاصل از درآمد نفت خام به منظور ایجاد ثبات در درآمدهای ارزی و ریالی و همین‌طور حساب ذخیره ریالی به منظور سرمایه‌گذاری در امور تولیدی 9- تلاش در جهت کنترل صندوق‌های قرض الحسنه 10- به بهره‌برداری رساندن چند واحد از میدان‌گازی پارس جنوبی. مشکلات این دوره: 1- روند کند خصوصی سازی 2- کسر بودجه دولت (عمدتاً به دلیل کاهش شدید قیمت نفت) 3- طرح‌های ناتمام 4- ادامه پرداخت یارانه سنگین به بخش‌های انرژی 5- موفق

نبودن در زمینه مقررات زدایی 6-رواج بازار قاچاق و بازار غیر رسمی ارز 7- بالا بودن نرخ تورم (رضایی، 1388: 17).

در حقیقت، آغاز ریاست جمهوری آقای خاتمی در نیمه برنامه دوم با رکود اقتصادی فراگیر در کشورهای جنوب شرقی آسیا همراه بود که بر تقاضای نفت و صادرات غیر نفتی تاثیر گذاشته و در سال 77 با کاهش شدید قیمت نفت در بازار جهانی بر اقتصاد کشور تاثیر منفی بسیار داشت و شرایط رکود توری را بر ایران حاکم ساخت. این شرایط توری طوری بود که در سال 1378 رشد اقتصادی به 1/6 و تورم 20/1 درصد رسیده بود. برنامه سوم در شرایطی تدوین گردید که به رغم 50 سال سابقه برنامه‌ریزی راهبردی، مشخصی بر فرآیند برنامه‌ریزی حاکم نبوده و نوع برنامه‌ها از نظر جامعیت نگرش‌های منطقه‌ای- بخشی، عمق و حد تفصیل مشخصی نداشت. در دهه‌های اخیر، مفهوم برنامه‌ریزی را به مثابه تخصیص بودجه‌های پنج ساله پنداشته‌اند. در نتیجه هر برنامه به صورت انبوهی از اعداد و ارقام درآمده و حفظ‌سازگاری بین اجزای انبوه اطلاعات بسیار دشوار و حتی غیرممکن بوده است. ضمن آن که تحقق عملی کمیات مورد نظر برنامه در گرو تحقق منابع پیش بینی شده در طی سال‌های برنامه است که به علت عدم قطعیت در حصول منابع مالی کشور و متاثر بودن از قیمت‌های جهانی نفت به طور معمول فاصله زیادی بین اهداف برنامه با عملکرد آن بوجود می‌آید. از مهم‌ترین ویژگی‌های برنامه‌های قبل، فقدان برنامه‌های عملیاتی و رهنمودها و سیاست‌های کلی برنامه بوده است. در نتیجه تخصیص منابع در این برنامه‌ها ارتباط دقیق و حساب شده‌ای با سیاست‌های کلی برنامه‌ها نداشتند به علاوه پس از تدوین و تصویب هر برنامه فعالیت نظام برنامه‌ریزی خاتمه می‌یافت و به رغم تحولات اقتصادی غیر قابل پیش بینی اعمال تغییرات لازم در برنامه امکان پذیر نبوده است. از این رو نظام برنامه‌ریزی برنامه سوم به گونه‌ای طراحی شد که اولاً مجلس بتواند از طریق بررسی و تصویب هدف‌ها، جهت‌گیری‌ها و سیاست‌های اصلی برنامه، نظارت خود را بر عملکرد قوه مجریه، اعمال کند، ثانیاً انعطاف‌پذیری کافی برای اصلاح برنامه وجود داشته باشد.

مهم‌ترین ویژگی برنامه سوم این است که در این برنامه بر مشکل‌یابی و نهادسازی برای حل مشکلات کشور تاکید شده است. لذا طراحان برنامه سوم عمدتاً به دنبال یافتن خط‌مشی‌هایی بوده‌اند که بتوانند کل جامعه را متحول کنند. بنابراین برنامه سوم مجموعه‌ای از سیاست‌ها و راه‌حل‌هاست. این برنامه به مشکلات مهمی می‌پردازد که جامعه ایران در دهه سوم انقلاب با آن مواجه است. در این برنامه تحقق عدالت اجتماعی در اولویت قرار گرفته و رشد سریع اقتصادی، اشتغالزایی و مهارت‌ورم از راه‌های نیل به این مقصود بر شمرده شده است. اموری همچون اصلاح اساسی ساختار اقتصادی، افزایش کارایی مدیران، ایجاد شبکه‌های تامین اجتماعی کارآمد و کاهش وابستگی به درآمدهای نفتی مورد تاکید است. در مورد خصوصی سازی نیز طبق مصوبه در 76 مجلس شورای اسلامی طبق اصل چهل و سوم قانون اساسی و

تبصره‌های (41) و (45) قانون برنامه دوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و به منظور کاهش حجم تصدی دولت و تشویق سرمایه‌گذاری بخش‌های تعاونی و خصوصی، دولت موظف شد تا قبل از تقدیم لایحه بودجه سال 1378 کل کشور به مجلس شورای اسلامی، نسبت به تعیین تکلیف کلیه شرکت های بخش دولتی از جمله شرکت ها و سازمان‌های دولتی موضع بند (و) تبصره 2 این قانون از طریق انحلال، واگذاری و فروش سهام به بخش های خصوصی و تعاونی اقدام کند آن دسته از شرکت هایی که در اجرای اصل چهل و چهارم قانون اساسی الزاما بایستی در اختیار دولت باشند از شمول این تبصره مستثنی هستند. وجوه حاصل از فروش، واگذاری و انحلال شرکت هایی که سهام آن ها متعلق به دولت است. باید به حساب درآمد عمومی واریز می شد وجوه حاصل از فروش و واگذاری و انحلال شرکت هایی که سهام آن ها متعلق به شرکت های دولتی و سازمان‌های انتفاعی وابسته به دولت است (به نسبت سهام متعلق به آنها) پس از وضع مالیات بر عملکرد شرکت مربوطه بایستی حسب مورد در چهارچوب بوده مصوبه شرکت ذیربط به مصرف هزینه های سرمایه ای پرداخت بدهی های شرکت های دولتی موضوع ماده 32 قانون برنامه و بودجه مصوبه سال 1351 در اولویت قرار گیرد. به منظور اجرای مفاد این تبصره کمیته ای به ریاست رییس جمهور و با عضویت وزیر امور اقتصادی و دارایی رییس سازمان برنامه و بودجه رییس کل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و رییس دستگاه اجرایی ذیربط حسب مورد تشکیل می‌شود. طبق قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مصوب 1379 مجلس شورای اسلامی، به منظور ارتقای کارایی و افزایش بهره وری منابع مادی و انسانی کشور و کارآمد کردن دولت در عرصه سیاست گذاری و توسعه توانمندی بخش های خصوصی و تعاونی، سهام شرکت های قابل واگذاری بخش دولتی در شرکت هایی که ادامه فعالیت آن ها در بخش دولتی غیر ضروری است، طبق مقررات این قانون با اولویت اینارگران در شرایط مساوی به بخش های تعاونی و خصوصی فروخته می شد (قانون برنامه سوم توسعه)، (از غندی، 1389: 191-190).

2) نقش سازمان‌های مردم نهاد در مشارکت سیاسی در دوره سیدمحمد خاتمی

در این دوران به دلیل تسلط گفتمان مردم سالاری و جامعه مدنی در سطح ملی و دولت، فرصت های مناسبی فرا روی نهادهای مدنی قرار گرفت، تکثر و تنوع نهادهای مدنی مدرن بیش از پیش چشمگیر شد. در این دوران حضور نیروهای کنشگران داوطلب جوان، خون تازه پی به رگ های جامعه مدنی ایران جاری کرد که این خود نویدبخش کاهش فاصله بین نسلی و ایجاد فرصت مشارکت سیاسی سرمایه عظیم جوانان به سوی خدمات اجتماعی و پذیرش مسوولیت مدنی شد. دولتمردان نیز مشارکت سیاسی مردم را بیشتر باور کرده و از حضور نهادهای مدنی به عنوان یکی از بازیگران عرصه اجتماعی در کنار دولت و بخش خصوصی استقبال کردند. شکل گیری مثلث دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی، بدون تردید تعریفی مشخص از جایگاه هر یک از این بازیگران برای ایفای نقش موثر و فعال در توسعه کشور را

می‌طلبید. غالب بودن شعار جامعه مدنی در گفتارها و نبود برنامه‌ریزی مدون برای پایداری این نهادها از جمله خلأهای قابل توجه در این مقطع زمانی است. نکته حائز اهمیت دیگر در این دوران، ضرورت زمانی و تحولات جامعه جهانی مدنی بود، که زمینه مناسبی برای تقویت این پدیده در عرصه عمومی کشور به وجود آورد زیرا بحث مشارکت سیاسی مردم در امور و کوچک کردن دولت از جمله سیاست‌هایی بود که دنبال می‌شد. بنابراین باید زمینه برای این اتفاق فراهم می‌آمد. با وجود کانون‌های مقاومت، کم‌کم نوع جدیدی از نهادهای مدنی و مناسبات بین دولت و ملت شکل گرفت. در این مرحله نهادها بحث ترویج و مذاکره را از مسائل کلیدی، در عمومی کردن موضوعات و اشاعه آن در سطح مسوولان و مردم دنبال می‌کردند. بعضاً در برخی از این نهادها بحث آزادی‌های اجتماعی و فردی و تغییر قوانین حتی در مواردی انتقاد از عملکرد نهادهای دولتی در دستور کار قرار گرفت. با تجربیات به دست آمده به تدریج شبکه‌های موضوعی و فراگیر وارد عرصه فعالیت‌های مدنی شدند که در برخی موارد تاثیرگذاری قابل توجهی داشتند. در این دوران آژانس‌های بین‌المللی چون UN، UNICEF، UNESCO، UNHCR و دیگر نهادها و NGO های بین‌المللی فعال شده و در قالب اجرای پروژه با سازمان‌های غیردولتی همکاری‌هایی را آغاز کردند.

ب. **گفتمان دوران محمود احمدی‌نژاد و نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در مشارکت سیاسی**

1) گفتمان آرمان‌گرایی اصول‌محور محمود احمدی‌نژاد

پیروزی محمود احمدی‌نژاد با منشا اجتماعی و ویژگی‌های اخلاقی خاص خود در نهمین دوره انتخابات ریاست جمهوری 1384 هم برای ناظران داخلی و هم برای تحلیلگران خارجی مسائل سیاسی کاملاً غیر متوقع بود. وی که در جریان مبارزات انتخاباتی خود بیشتر به مباحث سیاست داخلی و اوضاع اقتصادی کشور پرداخته و به سیاست خارجی کمتر توجه می‌نمود، پس از قدرت رسیدن با مورد سوال قرار دادن ساختار و ماهیت نظام بین‌الملل از ضرورت اعمال سیاست تهاجمی در قبال غرب سخن به میان آورد و به لحاظ تاکتیکی سعی کرد تا با برجسته کردن نقاط ضعف و نارسایی‌های سیاست خارجی کشورهای غربی، موقعیت ایران را از یک کشور متهم به شاکی تغییر دهد. در حقیقت محمود احمدی‌نژاد درصدد ایدئولوژیک ساختن سنت به مرکزیت اسلام به عنوان یک دین جهان‌شمول است. لذا، رویکرد ایدئولوژی‌گرایانه در سیاست خارجی متأثر از آرمان‌های انقلاب اسلامی است (ازغندی، 1389: 125-149). بنابراین، براساس گفته‌های محمود احمدی‌نژاد، اصول‌گرایی این دولت به مثابه مبانی سیاست خارجی نه مصلحت‌گرا است و نه عمل‌گرا، اصولی که نه تنها در گفتار مکرر تکرار می‌شود، بلکه در رفتار و کردار کارگزاران حکومتی نیز به خوبی نمایان است. با روی کار آمدن وی و اعلام مواضعی از قبیل متهم ساختن غرب به پیگیری آپارتاید هسته‌ای و عملی بر ضد ایران، تشدید ضدیت با سیاست‌های جهان‌گستر و یک‌جانبه‌گرایی آمریکا و اظهارات ضد صهیونیستی و از سرگیری فعالیت‌های مربوط به غنی‌سازی

اورانیوم نشان از آن دارد که عمل‌گرایی سال‌های ریاست جمهوری هاشمی رفسنجانی در سیاست خارجی ایران اولویت ندارد و مصلحت‌گرایی هم در مقام مواجهه با موج‌های بلند آرمان‌گرایی به فراموشی سپرده شده، چرا که جمهوری اسلامی ایران دولت حداکثری است که به تعبیر ایشان اهداف و کارویژه آن را کتاب و سنت مشخص می‌کنند و نه مصلحت. (فیروزآبادی، 1384: 85-80). در کل اصول سیاست خارجی ایران در دوره محمود احمدی‌نژاد را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد: 1- تاکید بر عدالت محوری و اعتقاد به اینکه عدالت و معنویت تنها پایه‌های ایجاد نظم و صلح پایدار در جهان محسوب می‌شود. 2- محمود احمدی‌نژاد غرب را به عنوان بلوک ثروتمندی توصیف می‌کند که مخالف پیشرفت‌های علمی و استقلال سیاسی جهان اسلام است. 3- اسرائیل ستیزی حتی نسبت به غرب ستیزی در اولویت اول سیاست خارجی جمهوری اسلامی قرار دارد. چرا که او با امریکا حاضر به مذاکره و معامله هست، ولی بر نابودی و محو اسرائیل از نقشه جغرافیا تاکید می‌ورزد. 4- ارزش محوری و عدالت‌گستری را نه فقط در داخل بلکه در سطح نظام بین‌الملل سرلوحه اندیشه و عمل خویش قرار داده است. 5- جمهوری اسلامی ضمن نفی روحیه اقتدارگرایی و انحصارطلبی حاکم بر جهان و مخالفت با روش‌های سخت‌افزاری و یک‌جانبه‌گرایی کشورهای غربی، سعی می‌کند با حفاظت از انقلاب اسلامی و صدور دستاورد‌های آن به گسترش معنویت و برپایی عدالت در صحنه جهانی کمک نماید. سیاست‌های عمده: 1- طرح سهام عدالت. 2- تغییر در ساختار سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی. 3- سهمیه بندی بنزین. 4- تغییر در بودجه ریزی سالانه. 5- سیاست‌های انبساطی مالی که بر اثر افزایش دارایی‌های بانک مرکزی تورم را افزایش داد. 6- طرح تحول اقتصادی.

لایحه برنامه چهارم توسعه که مهمترین مرحله تحقق جامعه آرمانی چشم‌انداز توسعه کشور محسوب می‌شود. در پی تحکیم مبانی و بسترهای رشدی است که فرصت‌های مدیریت بهتر ایران فردا و احکام مورد نیاز برای ایجاد مبانی جدید توسعه ای ایران را فراهم خواهد آورد. مهم‌ترین ویژگی برنامه چهارم تهیه و تنظیم این برنامه در چهارچوب چشم‌انداز بلند مدت کشور است؛ در تدوین چشم‌انداز بر اساس روندهای گذشته متغیرهای کلان، تصویری از آینده با فرض ادامه روند موجود ترسیم شد. سپس با توجه به واقعیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه و امکانات و محدودیت‌ها، تصویری از آینده مطلوب ارائه شد. مطالعات مربوط به آمایش سرزمین از دیگر پایه‌های مورد استفاده در تنظیم چشم‌انداز بوده است. در تدوین چشم‌انداز دو هدف بسیار مهم در نظر گرفته شده است، ایجاد اشتغال مولد و در آمد برای جمعیت جوان از طریق استقرار جریان رشد و توسعه پایدار و کم کردن فاصله کشور با کشورهای نوظاسته صنعتی به گونه‌ای که تا افق چشم‌انداز جایگاه اول را در منطقه به دست آورد. اهداف کلی برنامه چهارم را می‌توان به این صورت بیان نمود: توسعه دانش پایه عدالت محور و در تعامل با جهان تامین مطمئن امنیت ملی و بازدارندگی همه‌جانبه، صیانت از هویت و فرهنگ اسلامی- ایرانی، حاکمیت موثر و استقرار دوت شایسته، ادعا شده که تقریباً تمام مشکلات فراوی کشور در ابعاد اقتصادی، اجتماعی و

سیاسی تا حدود زیادی شناسایی شده و برای بسیاری از مشکلات راه حل اساسی داده شده است. در این ارتباط اهداف کمی پیش بینی شده در برنامه عبارتند از نرخ بیکاری 8 درصد در سال، نرخ تورم 9/9 درصد در سال، رشد 4/2 درصد جمعیت شاغل، رشد اقتصادی سالانه 8 درصد رشد سالانه سرمایه‌گذاری 12/2 درصد و رشد سالانه بهره‌وری 2/5 درصد (قانون برنامه چهارم توسعه)، (از غندی، 1389: 148-146).

2) نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در مشارکت سیاسی در دوره محمود احمدی‌نژاد

در این دوران به دلیل نگاه محدود دولت، نهادهای مدنی که به تدریج وارد فاز تثبیت می‌شدند، با چالش‌های جدیدی رو به رو شده‌اند، با وجود پذیرش این نهادها در سخن دولتمردان، در عمل مانع رشد و ادامه حیات آنان می‌شوند. در این دوران با وجود شعارهای عدالت محورانه حرکت به سوی عدالت اجتماعی احساس نمی‌شود، زیرا این حرکت نیاز به ملزوماتی دارد که نه تنها چشم انداز روشنی برای آن تعریف نشده است که پس از گذشت چند ماه نهادهای مدنی به عنوان نماد کوچکی از حرکت‌های مردم محور با اتهامات متعددی چون براندازی نرم، دریافت پول از کشورهای خارجی، جاسوسی، ابزار دشمن و غیره مواجه شدند، بدین ترتیب شاهد به حاشیه رانده شدن این نهادها در مشارکت سیاسی در سپهر عمومی هستیم. در این مدت همواره انگشت اتهام مسوولان به طرف نهادهای مدنی نشانه رفته است.

پ. گفتمان دوران حسن روحانی و نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در مشارکت سیاسی

1) گفتمان خردگرایی تعامل محور حسن روحانی که عکس عمل کرد

بعد از انتخابات سال 1392 که منجر به ریاست جمهوری آقای روحانی گردید، گفتمان غالب در سیاست جمهوری اسلامی برپایه‌ی تعامل با جهان، تنش‌زدایی و محافظه‌کاری مستقر گردید. با انتخاب حجت الاسلام حسن روحانی به ریاست جمهوری اسلامی، رویکردی متفاوت از گذشته از سوی دولت ایشان در حوزه سیاست خارجی پدیدار شد. آغاز دور جدیدی از مذاکرات هسته‌ای، تلاش در راستای برداشته شدن تحریم‌ها، تلاش در راستای افزایش جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی، اعتقاد به گفتگو و مذاکره در راستای کاهش تنش‌های موجود، عادی‌سازی روابط با همسایگان و... همه نوید از آغاز فصل جدیدی از مناسبات در عرصه سیاست داخلی و خارجی جمهوری اسلامی داشت. استراتژی دولت روحانی نیز از نوعی مصالحه و تنش‌زدایی در سیاست وی حکایت دارد. منطق دولت جمهوری اسلامی ایران مستلزم واقع‌گرایی و واقع بینی و منطق انقلاب اسلامی ایجاب کننده آرمان‌گرایی در سیاست خارجی است که باید بین آنها توازن برقرار گردد. از این رو، مهمترین شاخص گفتمان اعتدال در سیاست خارجی را می‌توان تعادل و توازن بین این دو عنصر اساسی تلقی و تعریف کرد. به گونه‌ای که رئیس جمهور منتخب در نخستین اظهارات و سخنان خود در تبیین گفتمان اعتدال به طور عام و سیاست خارجی به طور خاص به

این شاخص و ویژگی تصریح می‌کند: «اعتدال بدون... آرمان گرایی در کنار واقع‌گرایی... امکان پذیر نیست» (روحانی در دیدار با جمعی از روحانیون) در جای دیگر در توضیح گفتمان اعتدال در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران می‌گوید: «در گفتمان اعتدال در سیاست خارجی، واقع‌بینی یک اصل است، اما با توجه به ارزش‌ها و آرمان‌های جمهوری اسلامی ایران؛ و باید اعتدال بین واقع‌بینی و آرمان‌خواهی، توازن لازم را برقرار کند» (همایش افق رسانه 1392). مهمترین دلیل تقویت واقع‌گرایی در سیاست داخلی و خارجی دولت یازدهم؛ به ماهیت گفتمان این دولت بازمی‌گردد. گفتمان دولت تدبیر و امید «اعتدال» است. یکی از عناصر و دقایق کانونی گفتمان اعتدال نیز واقع‌بینی و واقع‌گرایی است. چون اگر اعتدال را با همه اختلاف نظری که شاید در معنای آن باشد، میانه دو حد افراط و تفریط تعریف کنیم، متضمن و مستلزم واقع‌بینی است. افراط‌گرایی و تندروی هیجانی نتیجه نشناختن یا ندیدن واقعیت‌ها یا درک نادرست آنهاست. از سوی دیگر، تفریط نیز معلول درک نادرست و سوءبرداشت از واقعیت‌هاست (فیروزآبادی، 1392). واقعیت‌های داخلی و خارجی نیز تقویت واقع‌گرایی و واقع‌بینی در سیاست داخلی و خارجی دولت یازدهم را ضروری می‌سازد. پیشینه، تجربه، گفتار و رفتار رئیس‌جمهور روحانی به خوبی نشان می‌دهد که وی شخصیتی واقع‌بین و آرمان‌خواه دارد که آرمان‌های انقلاب را بر مبنای شناخت واقعیت‌ها و امکانات پیگیری می‌کند. واقع‌بینی روحانی، نقش تعیین‌کننده‌ای در تقویت عنصر واقع‌گرایی در سیاست خارجی دولت یازدهم داشته است، چون در جمهوری اسلامی ایران به تجربه ثابت شده که شخصیت و اندیشه رئیس‌جمهور حتی قوام بخش گفتمان سیاست آن دولت است، به گونه‌ای که گفتمان‌های سیاست خارجی پیرامون اندیشه و تفکر رئیس‌جمهور تعریف و تدوین شده و تداوم می‌یابند. (فیروزآبادی، 1392). حسن روحانی بر این باور است که اساس سیاست خارجی و داخلی بایستی در راستای تأمین منافع ملی و امنیت ملی ایران باشد و اگر سیاست خارجی قادر بود تأمین منافع ملی را تضمین و کشور را در راه توسعه و گسترش قرار دهد و به سخن ساده‌تر هزینه‌ها را کاهش و سودها را افزایش دهد، این سیاست خارجی مطلوب خواهد بود. بنابراین بر مبنای حقیقت‌های دنیای کنونی و شرایطی که کشور دارد، باید هزینه‌ها را کم و فایده‌ها را افزایش داد. حسن روحانی درباره هدف ورودش به انتخابات ریاست جمهوری گفته بود «ما برای اینکه به اهداف ملی دست پیدا کنیم و برای اینکه کشور را از تحریم ظالمانه نجات دهیم و برای اینکه روابطمان را با دنیا بر اساس تعامل سازنده بنیانگذاری کنیم در این عرصه ورود کرده‌ایم. در کل اصول گفتمان خرد گرایی تعامل محور را می‌توان در موارد زیر خلاصه کرد: 1- اولویت قرار دادن روابط دوستانه و نزدیک با همه همسایگان. 2- تلاش برای خروج پرونده هسته‌ای ایران از شورای امنیت در کنار تکمیل فناوری هسته‌ای 3- حذف تحریم‌ها، جلوگیری از افزایش تنش بین رابطه ایران و آمریکا. 4- حل بحران سوریه به وسیله خود مردم سوریه. 5- آرمان‌خواهی واقع‌گرایانه. 6- قدرت‌جویی بین‌المللی محاسبه‌گرانه. 7- تعامل با نظم بین‌المللی. 8- موازنه قدرت بر اساس مفهوم اعتدال. 9- تنش‌زدایی به ویژه با همسایگان و رویکرد هزینه‌فایده. 10- خودداری از درشت سخن راندن در مقابل دشمن و شناخت نقشه‌های آن. 10- تدبیر و مدیریت در برابر نقشه‌های دشمن. 11-

رسیدن به نظر واحد بین دولت و مجلس برای سهم مشکلات داخلی و مسائل جهانی به منظور سهولت در امور. 12 - خطا برشمردن اندیشه تقابل و تسلیم با دنیا و پیمودن مسیر تعامل سازنده. 13- پایان دادن به بد اخلاقی‌های سیاسی.

2) نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در مشارکت سیاسی در دوران حسن روحانی

بعد از مطالعات صورت گرفته، نویسنده به این نتیجه رسیده است که در این دوره به دلیل تسلط گفتمان خرد گرایی تعامل محور دولت قادر نیست همه امور و نیازمندی‌های جامعه و آن چه کشور نیاز دارد را برعهده بگیرد و لذا تقسیم‌بندی‌هایی برای وظایف دولت و سازمان‌های غیردولتی صورت گرفت. دولت روحانی اعتقاد داشت که تشکل‌های مردمی و سازمان‌های مردمی را تهدید نمی‌بیند و حتی به عنوان فرصت تلقی می‌کند. اساس سیاست دولت یازدهم بر این است که در همه امور تا آن جا که می‌تواند وظایف را به مردم، تشکل‌ها و انجمن و انگذار کند که مثلث سرمایه‌گذاری خصوصی، غیردولتی و دولت شکل گیرد. به گزارش فرارو، بنا بر آمار، سازمان‌های مردم‌نهاد در ایران وضعیت مناسبی ندارند. مسئولان دولت یازدهم می‌گویند سمن‌ها در دولت نهم و دهم بسیار ضعیف شدند. سال 84 بیش از 4 هزار سمن در کشور فعالیت می‌کرد این تعداد از سال 84 تا 92 به شدت تقلیل پیدا کرد و به 54 سمن رسید. بنابراین گفته مسئولان، در طی دو سال فعالیت دولت جدید تعداد سمن‌ها به 550 رسیده است. مسئولان البته این تعداد را راضی‌کننده نمی‌دانند. آن‌ها معتقدند باید سمن‌ها به مراتب بیشتر شوند. معاون ساماندهی امور جوانان وزارت ورزش و جوانان دولت یازدهم تاکید کرده که تا پایان سال 96 باید به ازای هر 5 هزار جوان یک NGO داشته باشیم. مدیر کل مشارکت‌های اجتماعی وزارت ورزش و جوانان دولت یازدهم دلایل ضعف سازمان‌های مردم‌نهاد را این طور بیان نموده‌اند:

1- وجود استیلای تفکر دولتی بر ضمیر مدیران دولتی است: دولت در شکل طبیعی باید سیاستگذار باشد و نه متصدی. کار مردم باید به خود مردم واگذار شود.

2- بدبینی و داشتن نگاه امنیتی نسبت به سمن‌هاست: در ده سال گذشته نگاهی امنیتی نسبت به NGOها وجود داشته است، این نگاه سبب می‌شده تا این نهادها اجازه فعالیت پیدا نکنند. در همین راستا از آنجایی که بخش زیادی از آنها مجوز دریافت نکردند به صورت زیر زمینی به فعالیتشان ادامه دادند.

3- کمبود منابع: دولت باید منابع مناسبی را برای توانمند کردن جوان‌ها در نظر بگیرد، اما حالا به ازای هر جوان در ایران تنها 200 تومان هزینه کرده‌ایم. این در حالی است که بودجه دولت در کشورهای درحال توسعه مشابه ما برای توانمندسازی جوان‌ها بسیار بیشتر است (پایگاه خبری فرارو، 1394). برخورد با سمن‌ها در دولت پیش و دولت فعلی متفاوت بوده است. دولت قبل با نگاهی امنیتی و بدبینانه به NGOها آن را به شدت تضعیف کرد. در حالی که دولت فعلی این نگاه را تغییر داده و از آنجایی که

تدبیر و امید نام گرفته؛ تلاش دارد تا جوانان را برای مشارکت اجتماعی امیدوار کند. حضور و مشارکت جوانان در جامعه همواره جزو موکدات رهبران ایرانی بوده است. امام خمینی (ره) و رهبر انقلاب همواره بر اعتماد به جوانها تاکید کرده‌اند. این نگاه باید در مسئولین ما نیز فراگیر شود. اساس سیاست دولت یازدهم بر این است که در همه امور تا آنجایی که می‌شود و امکان دارد وظایف را به مردم، انجمن‌ها و تشکل‌ها واگذار کند و در واقع یک پایه را سازمان‌های خصوصی، یک پایه را تشکل‌های مردم‌نهاد و یک پایه را دولت تشکیل دهد. دولت تشکل‌های مردم‌نهاد را تهدید نمی‌داند. دولت معتقد است برای توسعه کشور نیازمند یک جامعه قدرتمند بوده و جامعه قدرتمند نیازمند به مشارکت بیشتر مردم است و هر چقدر مشارکت مردم تسهیل شود جامعه و دولت قوی‌تر و قدرتمندتر می‌شود. نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در مشارکت سیاسی مردم در دولت یازدهم به این صورت است که ما امروز دولت‌سالاری نداریم، مردم‌سالاری دینی داریم و دولت باید تصدی‌های خود را کم کند. جز در برخی مسائل که دولت به ناچار باید مسئولیت آن را برعهده گیرد. مثلا در بخش امنیت ملی و سیاست خارجی بار بر دوش دولت است. در بقیه موارد و حتی در بهداشت و درمان و آموزش فرزندان جامعه باید امور به مردم و بخش غیردولتی واگذار شود که البته نظارت و هدایت و حمایت دولت همواره خواهد بود، چرا که اگر دولت حمایت نکند، این سازمان‌ها در برخی امور مشکلاتی را خواهند داشت. برخی از خوسته‌های نمایندگان سازمان‌های مردم‌نهاد از دولت تدبیر و امید بدین صورت است: اختصاص کرسی برای حضور نمایندگان سازمان‌های مردم‌نهاد در حوزه‌های مشورتی- ایجاد ساز و کارهای حمایتی برای توانمند شدن زنان، به خصوص در زمینه اقتصاد- تشکیل اتاق فکر تخصصی در حوزه زنان- راه‌اندازی مرکز رصد وضعیت اجتماعی جامعه- عضویت سمن‌های شهرستانی در شوراهای تخصصی استان‌ها و تخصیص منابع و تسهیلات مالی برای خیریه‌های غیردولتی از جمله پیشنهادهایی بود که از سوی نمایندگان سازمان‌های مردم‌نهاد مطرح گردید.

نتیجه‌گیری

به طور کلی سازمان‌های غیردولتی، یک گروه خاص یا محیط زیست را در کانون توجه خود قرار می‌دهند. آنها به موضوعات مختلفی از جمله مذهب، کمک‌های فوری و اقدامات بشردوستانه می‌پردازند. این سازمان‌ها به جمع‌آوری سازمان‌های حمایت مردمی و کمک‌های داوطلبانه می‌پردازند. آنها حمایت‌های مردمی و کمک‌های داوطلبانه را جمع‌آوری می‌کنند، روابط قوی و مستحکمی با گروه‌های اجتماعی کشورهای در حال توسعه دارند و در مناطقی که امکان ارسال کمک‌های دولتی وجود ندارد، وارد عمل می‌شوند و در واقع مانند بخشی از مجموعه روابط بین‌الملل پذیرفته شده‌اند. در ایران نیز مساجد، تکایا، هیات‌های مذهبی، صندوق‌های قرض الحسنه، خیریه‌ها، اتحادیه‌ها، اصناف مختلف و... جزو نهادهای مردمی محسوب می‌شوند که به تدریج رو به پیشرفت و افزایش هستند. در حقیقت در دوره خاتمی، به دلیل

تسلط گفتمان مردم سالاری و جامعه مدنی در سطح ملی و دولت، فرصت های مناسبی فراروی نهادهای مدنی قرار گرفت، تکثر و تنوع نهادهای مدنی مدرن بیش از پیش چشمگیر شد. در این دوران حضور نیروهای کنشگران داوطلب جوان خون تازه ای به رگ های جامعه مدنی ایران جاری کرد که این خود نویدبخش کاهش فاصله بین نسلی و ایجاد فرصت مشارکت سیاسی سرمایه عظیم جوانان به سوی خدمات اجتماعی و پذیرش مسوولیت مدنی شد. دولتمردان نیز مشارکت سیاسی مردم را بیشتر باور کرده و از حضور نهادهای مدنی به عنوان یکی از بازیگران عرصه اجتماعی در کنار دولت و بخش خصوصی استقبال کردند. لذا، سازمان های غیردولتی سمبل یکی از مصادیق جامعه مدنی در ارتباط با دموکراسی و حاکمیت ارزشهای مردمی، زمینه های مشارکت سیاسی بیشتر را در اداره امور فراهم آورد و توانست به عنوان عوامل اثرگذار بر سیاستگذاری، اجرا و پیگیری آنها در اداره امور عمومی صاحب نقش باشند. این سازمان ها با جلب اعتماد و کمکهای مردمی، ملی و بین المللی به رفع معضلات اجتماعی پرداختند و بار سنگینی را از دوش دولت برداشتند. از طرف دیگر موجب ارتقاء سطح توانمندیها در ارتباط شناخت مسایل و مشکلات و ارائه راهکارهای منطقی و ایجاد اشتغال تاتم وقت و نیمه وقت شدند، افراد در این سازمان ها کار گروهی و مدیریت مشارکت سیاسی را با اعتماد به یکدیگر و همدلی تجربه کردند. همچنین، به دلیل نگاه محدود در دوره احمدی نژاد، نهادهای مدنی که به تدریج وارد فاز تثبیت می شدند، با چالش های جدی یی رو به رو شده اند، با وجود پذیرش این نهادها در سخن دولتمردان، در عمل مانع رشد و ادامه حیات آنان می شوند. لذا، شاهد به حاشیه رانده شدن این نهادها در مشارکت سیاسی در سپهر عمومی هستیم. در این مدت همواره انگشت اتهام مسوولان به طرف نهادهای مدنی نشانه رفت. بدین ترتیب در حال حاضر نهادهای مدنی دوران تمهید را سپری می کنند، بدین معنا که چگونه خود را در حاشیه امن حفظ کنند تا این موج عبور کند. لذا نیروهای فعال مردمی که سبقه حضور مدنی آنان به دهه های قبل بازمی گردد، در سند چشم انداز بیست ساله و برنامه های مختلف توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشوری خصوصاً برنامه چهارم توسعه دیده شده اند، نمی توان با خلاصه کردن آنان در مساجد، تکایا و در خوش بینانه ترین حالت نیروی بسیج، پاسخی درخور برای نیازهای مدنی جامعه در حال گذار ایران محسوب کرد. برخورد با سازمان های مردم نهاد (سمن ها) در دولت دهم و یازدهم متفاوت بوده است. دولت دهم با نگاهی امنیتی و بدبینانه به NGO ها آن را به شدت تضعیف کرد. در حالی که دولت یازدهم این نگاه را تغییر داده و از آنجایی که تدبیر و امید نام گرفته؛ تلاش دارد تا جوانان را برای مشارکت اجتماعی امیدوار کند. حضور و مشارکت جوانان در جامعه همواره جزو موکدات رهبران ایرانی بوده است. امام خمینی (ره) و رهبر انقلاب همواره بر اعتماد به جوان ها تاکید کرده اند. این نگاه باید بایستی در همه ی گفتمانها فراگیر شود. اساس سیاست دولت یازدهم بر این است که در همه امور تا آنجایی که می شود و امکان دارد وظایف را به مردم، انجمن ها و تشکل ها واگذار کند و در واقع یک پایه را سازمان های خصوصی، یک پایه را تشکل های مردم نهاد و یک پایه را دولت تشکیل دهد. گفتمان خرد گرایی تعامل محور در مورد مشارکت سیاسی سازمان های مردم نهاد معتقد است که ما امروز

دولت‌سالاری نداریم، مردم‌سالاری دینی داریم و دولت باید تصدی‌های خود را کم کند. جز در برخی مسائل که دولت به ناچار باید مسئولیت آن را بر عهده گیرد. مثلاً در بخش امنیت ملی و سیاست خارجی بار بر دوش دولت است. در فرهنگ دینی زمانی که کار به دست مردم داده شد، حسینیه‌ها، هیئت‌ها و اجتماعات توانستند کار تبلیغات دینی را انجام دهند و قطعاً در بقیه زمینه‌ها نیز می‌توان نتایج مفیدی را کسب کرد، ما هم معضلات بزرگ داریم، و هم اهداف بلند و در این بین نیازمند توسعه فرهنگی و اجتماعی هستیم و در این زمینه سازمان‌های مردم‌نهاد می‌توانند فعالیت‌های بیشتری داشته باشند. (بخش عمده‌ای از طرح آمایش سرزمین توسط سمن‌های حرفه‌ای و مردمی خود مردم با شرایط لازم و کافی، نظیر مشارکت‌های مردم‌مآزندان و گیلان در شالی‌کاری بنام "مشارکت در کار" مورد نیاز کشور است -مؤلف)

بسم الله الرحمن الرحيم

مشکلات ایران چگونه حل میشود؟

نویسنده و طراح: محمود صانعی پور

ایران دارای دکترین توسعه پایدار در فرهنگ مردمی نیست

بدلائل لزوم تدوین و قانونمند کردن 10 اصل دکترین توسعه پایدار جمهوری اسلامی ایران

1. عزمیت و جزمیت لازم و کافی برای عوامل و سازمان‌های کلیدی کشور وجود ندارد و مشکلات برای افزایش لختی یا اینرسی (inertia) و استفاده از توانش فکری و عملیاتی افراد موثر و سازمان‌های دولتی و خصوصی موظف، از طریق نیروهای بازدارنده توسعه در حال رشد است، نیروی لختی کشور، کشور را به حالت ایستا نگهداشته و در مقابل پیام‌های رهبری معظم کشور، تلاش و تحرک‌های نیروی جهادگر و خبرنگاران دلسوز و مسئولین علاقمند به توسعه کشور و جوانان پرشور و آماده برای خدمت، بازدارندگی ایجاد کرده است
2. وزن و چگالی (density) نیروهای محرک و موثر کشور و عوامل دانشی و فنی که باید برای خنثی کردن لختی و سستی کشور پای کار باشد و بر وزن غالب این مائند فائق بیاید، هنوز فراهم نشده است و بر اساس ارکان باز دارنده توسعه پایدار کشور، یک بیک و نظیر به نظیر به جزئیات کاربردی خرد و آواربندی (Break down) نشده است، مطالب تبیین شده از نوع گزاره‌ای، نصایح، تضارب افکار، نقد درست و یا نادرست و نظایر اینها میباشد که کفایت نمیکند
3. بجای این همه اسناد بالادستی توسعه، وجود چند لوکوموتیو (LOC) پر قدرت که محرک و کشنده لازم است تا این فریگی نشسته را به میدان عمل بکشاند، امری الزام آور و فوری است، زیر ساخت‌ها توسط دولت، بر اساس پروژه‌های عظیم ناشی از این داکترین خواهد بود و باید این

محرك های موثر ، هم لختی را از طریق شکست های دانشی و فنی خنثی نموده و هم محرك های قدرتمند را جایگزین عوامل ایستا نماید .

4. کمپین تحرك های توسعه پایدار باید بزودی در سراسر کشور پیاده شود که با موتورهای توسعه و تحرك نیروی های ملی ، ارابه زنگ زده لختی کشور را کنار گذاشته و کمپین کمین نشسته اینرسی را متلاشی کند ، این موضوع به عنوان انقلاب صنعتی ، آمایشی ، کشاورزی و... جمهوری اسلامی ایران بوده و با پروژه های بزرگ و فراگیر آغاز شده و در این مورد از کشورهای موفق جهان الگو گرفته شود .

5. نحوه کمک ها و حمایت های قطره ای دولت که به نحوی هدر دادن منابع دولت بوده و سرگرم کننده است به ساختارهایی تبدیل میشود که هم از مقطعی بودن کسب و کار محکوم به فنا جلوگیری کرده و هم از منابع کشور و سرمایه های بزرگ و کوچک بخش خصوصی با بهره وری بالا استفاده شده و عنان و مراتب آن بدست ذی نفعان اصلی باشد و اجازه دخالت های ترحمی و بازدارنده به هیچ نیروی دولتی و شبه دولتی و متفذان داده نشود ، بدیهی است که بسیاری از قوانین و مقررات برای مزاحمت ها و بازدارندگان داخلی و خارجی ، بر اساس این دکترین اصلاح میشود .

6. عمل به این دکترین مستلزم آنست که هر گونه پیشنهاد به " ستاد اقتصاد مقاومتی در ایجاد توسعه پایدار کشور " باید از طریق مدل سازی نمایش مصوریا تجسمی شباهت عینی و واقعی آن در آینده و با برنامه زمانبندی بوده و از کلی گوئی توسط گروه های منجسم پیشنهاد دهنده پرهیز شده و تکیه بر اقتصاد نفت و یا هزینه سازی برای دولت پرهیز گردد و بر حسب پیشنهادات ارائه شده ، پروژه های بزرگ مندرج در این رهنامه (Doctrine) را انتخاب کرده و از منابع در اختیار داخلی و خارجی با آزادی های لازم در بخش خصوصی اقدام نماید و نسبت به سهامدار نمودن و اشتغال خُرده کسبه در زنجیره و ساختار منسجم خود، در توسعه مکان محور و یا پروژه محور اهتمام نموده و به توسعه پایدار برای نسل ها و وارثان شاغلان مربوطه بپردازد و بر حسب ریسک پذیری انجام شده ، نوآوری های سراسر شرکتی ، یا سراسر کشوری ، و اثرات اقتصادی مبتنی بر شاخص های کیفی و کمی قابل قبول از امتیازات و مشوق های مادی و معنوی دولت و ستاد مربوطه بهره مند گردد.

7. هر گونه توزیع ریسک و خطر پذیری و کاهش آن ، شکستن ساختارهای بازدارنده کشور ، تسریع در تجمیع سرمایه های داخلی و خارجی و جذب آن ، ارتقاء و تعالی دانش و فناوری ، ایجاد دانشگاه با تضمین شغل و رفع بیکاری ، کاهش تصدی های دولتی ، صندوق های مالی و تضمین کننده ، توسعه بخش خصوصی در توسعه پایدار کشور ؛ جلوگیری از خام فروشی ، کاهش واردات و توسعه صادرات و رسیدن به مازاد تجارت خارجی (که مستلزم دریافت پاداش برای صادر کننده به عنوان سهمی از مازاد تجارت خارجی ذیربط باشد) ، بهبود های موثر و بلند مدت در محیط زیست و یا موجودیت های کشور، کاهش شکایات و دعاوی قضائی ، تسهیل بانکداری در جهت بین

المللی نمودن آن ، بیمه گری فراگیر (exhaustive insurance) و همه جانبه ، محتوا سازی ، اقدامات برجسته ملی و بین المللی ، جایگزینی های موثر بجای عوامل و طرح های خارجی و پیشنهاد برای قوا و سازمانهای فراقوه ای و نظایر اینها در پیشنهاد آورده شده و متناسب با آن از طریق " ستاد اقتصاد مقاومتی در ایجاد توسعه پایدار کشور " ماموریت های ویژه به پیشنهاد دهنده اعطاء میگردد.

8. ستاد اقتصاد مقاومتی در ایجاد توسعه پایدار کشور، که براساس وصیت نامه عبادی - سیاسی بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران حضرت امام خمینی " قدس سیرة شریف " ، بیانات مقام معظم رهبری و سیاست های کلی ، قانون اساسی و بخصوص اصول 2 تا 40 و اصول اقتصادی و ملی از 43 الی 55 که مورد بی مهری قرار گرفته است و یکی از علل عقب افتادگی اقتصاد ایران است ، تحت نظر رهبر معظم انقلاب و روسای قوای سه گانه و جمعی از خبرگان میان رشته ای و کارآزموده کشور و در استان ها و شعبات آن در محل پروژه ای مکان محور با ساختار مردمی (شبیه به ساختار حکومتی مولی الموحدين حضرت علی علیه السلام) که حاکی از ساختار قدرت نرم و مردم سالاری جمهوری اسلامی بوده و نیز شیوه حکومتی بنیانگذار کبیر انقلاب) باشد (مراجعه به سلسله نوشته ای این نویسنده تحت عنوان " نقش حکومتی کشور از منظر اسناد بالادستی جمهوری اسلامی ایران).

9. برحسب وصیت نامه امام امت (ره) این یادگار تاریخی و ماندگار که در سالهای اخیر در عمل به توصیه ها و فرامین از سوی بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران کم کاری شده است و بیانات دقیق و روشنگرانه مقام معظم رهبری و هفتاد من متون اسناد بالادستی ، و چندین تناژ نوشته های گوناگون براساس این اسناد ، و هزاران قانون و مقررات ، و هزاران همایش ، نشست ، مذاکرات و جلسات در دولت و سازمان های وابسته به آن " که باید حاکی از بورکراسی در کل کشور باشد " و بسیاری نکات باریک تر از مو ، اساس حکومت با " رهبر- پیروان " و یا " امام - امت " و کلیه عملیات از طریق طراحی ، برنامه های عملیاتی ، فراوری ها ، دادوستدها ، معاملات ، و هزاران مورد دیگر نظیر اینها با مردم سالار و شهید پرور کشور بوده و راهنمای اصول حکمرانی از آن رهبری و نظارت و کنترل از آن دولت است ، و خود این مطلب یک دکترین جهانی و رهنامه اصیل حکمرانی بوده که چون مراعات نشده است ، لختی این اینرسی بر گزندگاه بدنه جمهوری اسلامی ایران فشار وارد نموده و شکاف هائی را بوجود آورده ، بطوریکه قدرت نیروهای موثر و دشمن شکن ایران سرافراز را در شکست این تراحم آشکار درونی ، بیک تراژدی درونی مبدل نموده که همگان از مشکلات کشور داد سخن دارند ، ولی همین کشور با این همه مشکلات دورن با قدرت نرم خود ، جهانی را خیره کرده و فقرات دشمن را لرزانده و مایه امید و افتخار مردم ایران و حتی دوستداران آن در سراسر جهان شده است ، کشوری که تمامی منابع را داشته و از موهبت های الهی در بسیاری از عرصه ها بهره مند بوده ولیکن حکایت اداره جمهوری اسلامی ایران ،

44 | Page

محمود صناعی پور: خیره میان رشته ای و یادگیرنده مادام العمر (9121195673 - 98 +) با بیش از 40 رشته تخصصی و مهارت های لازم در موضوع حکمرانی ، رهبری ، مدیریت بر اساس قواعد مدیریت دانش مفید UKRM

Mahmoud Saneipour: interdisciplinary expert and longlife learning (LLL), learned man

, mahmoudsaneipour@gmail.com , www.elmemofid.com

UKRM=Useful Knowledge Rules Management

GLII= Governmental Leadership of Islamic Iran

USTM=Unificational Subscribes of Three Models

حکایت یک معجزه عصر حاضر شده است ، ولی جائی میرسد که انسان زبانش قاصر می شود از این همه از خود گذشتگی و این همه تحمل مادری که توان نوشتن خطی برای فرزندش ندارد! حال با افتخار پرچمی را می بوسد که پیکر صد پاره جگر گوشه اش را در بر گرفته است. وگاهی شاید آن است که صدها نفر به خاطر مشکلات کشور به روز سیاه وزیر زمین های نمناک نشسته اند و تقابلی حیرت انگیز از " **امیدها در تقابل با ناامیدی ها** " فضای کشور را پر کرده است ، من معتقد هستم این یکی از امور " مقدر " است وگول زنده استکبار و هواخواهان آنها در این سرزمین است ، که صاحب اصلی چاره اندیش جهان آفرینش ، برای صیانت از جنس قدرت نرم چنین اراده فرموده است " و مکروا و مکرالله والله خیر الماکرین » 54 ال عمران " ، معجزه دیگر ما علاوه بر قدرت هسته ای و موشکی و غیره ، **ایجاد سرآمدی برتر و همه جانبه ایران بزرگ در میادین دانش و فناوری ، آمایش سرزمین ها و موارد زیادی است** که عناوین آن در این نوشته آمده است .

10. در این آزمون بزرگ که بدون شک دست توانای خداوند متعال در کلیه این مراتب و فرایندهای آن ، همراه سخت کوشان جهادگر میباید ، میزانی برای مشارکت های صادقانه نیروی داخلی و خارجی ، سرمایه گذاران داخلی و خارجی ، حضور فعال کشورهای کامه الودادی همکار ، اسلامی و غیر اسلامی ، اتحادیه منطقه ای و جهانی و یا هر فرد و جمعی که حاضر است با این داکترین که بمنزله پایان دادن به استکبار جهانی بوده و مدلی برای بیداری مردم مظلوم جهان و خیزش توفنده آنان برای برچیدن بساط ظلم و تعدی ، یاور فقیران و مستضعفان عالم بوده ، برحسب وسع و توان خویش که ورود به طرح های توسعه دارد ، صمیمانه یاری داده و از برون دادهای آن برابر تکلیف- حقوق ، سهمی عادلانه داشته باشد و تجارب و الگوها و دست آوردهای جمع و گروه کار خویش را با بالاترین ارزش افزوده به جهان صادر کرده و سهمی از یافته را برای رفع فقر جهان در طبق اخلاص هدیه نماید و ایران به عنوان یک خیر خواه جهانی نقش برین خود را ایفاء نماید.

عناوین مشکلات ایران:

1. مشکلات ناشی از قانون و مقررات
2. دانشگاه و مشکل آموزش های لازم برای توسعه کشور
3. بانکداری و مشکلات چند جانبه آن
4. مشکلات بیمه گری و بیمه گذاری در ایران
5. خام فروشی و عدم تولید محصولات نهایی و با ارزش افزوده بالا
6. تعطیل شدن طرح آمایش سرزمین
7. هزاران کارخانه تعطیل و شهرک های صنعتی نیمه تعطیل
8. دولتی بودن فعالیت هایی که باید به بخش خصوصی محول شود و هزینه های دولتی کاهش یابد

9. اقتصاد دستوری از سوی دولت
10. واردات تخریب کننده اقتصاد کشور
11. بیکاری جوانان تحصیل کرده وجویای کار
12. وابستگی اقتصادی کشور به نفت
13. ضعیف بودن مشارکت های اجتماعی
14. عدم وجود زمینه های لازم برای کارآفرینان
15. تورم وبخصوص در بخش معیشتی مردم
16. بی توجه های به طرح های اساسی کشور
17. مشکلات ساختاری نهاد های اجتماعی
18. مشکل محتواوشبکه های اجتماعی
19. عقب ماندن طرح های گردشگری وبررسی ماهیت فرهنگی آنها
20. بی توجهی به طرح های توسعه شهری
21. ناقص بودن طرح های خوشه ای وزنجیره ای ایران
22. سردر گمی شرکت های دانش بنیان ونقش آینده آنان در توسعه پایدار کشور
23. عدم بهروری در بسیاری از خطوط تولیدی کشور
24. نوسانات قیمت ارز وعدم برنامه مشخص ارزی
25. عدم استفاده از معاملات تهاتری بین کشورهای هم مرز
26. تخریب محیط زیست و کم ویا بی توجهی به آن
27. ضعیف بودن مدیریت آب در کشور
28. بی توجهی به خبرگان کشور
29. ضعف هنر وفرهنگ عدم استفاده صحیح از ابعاد هنر
30. بورکراسی در کل کشور
31. واردات قاچاق
32. عدم پاسخ به نامه های مردم وخبرگان کشور
33. شکاف درآمدی شدید در ایران
34. افزایش بزهکاری در جامعه
35. افزایش تکدی گری در جامعه
36. خود تحریمی
37. رها شدگی بسیاری از امور
38. دلالی ها وواسطه گری بین مردم ودولت وفساد اداری
39. رانت خواهی بعضی ها

40. به جداول 500 مشکل ایران در ابعاد اقتصادی ، کشاورزی ، صنعتی ، آموزشی و غیره ایران در 5 طرح اول آمایش سرزمین از این نویسنده مراجعه شود (www.elmemofid.com).

ساختار یک شرکت مادر تخصصی با قابلیت درج در مجله فورچون

انتقال تکالیف غیر ذاتی دولت به بخش خصوصی

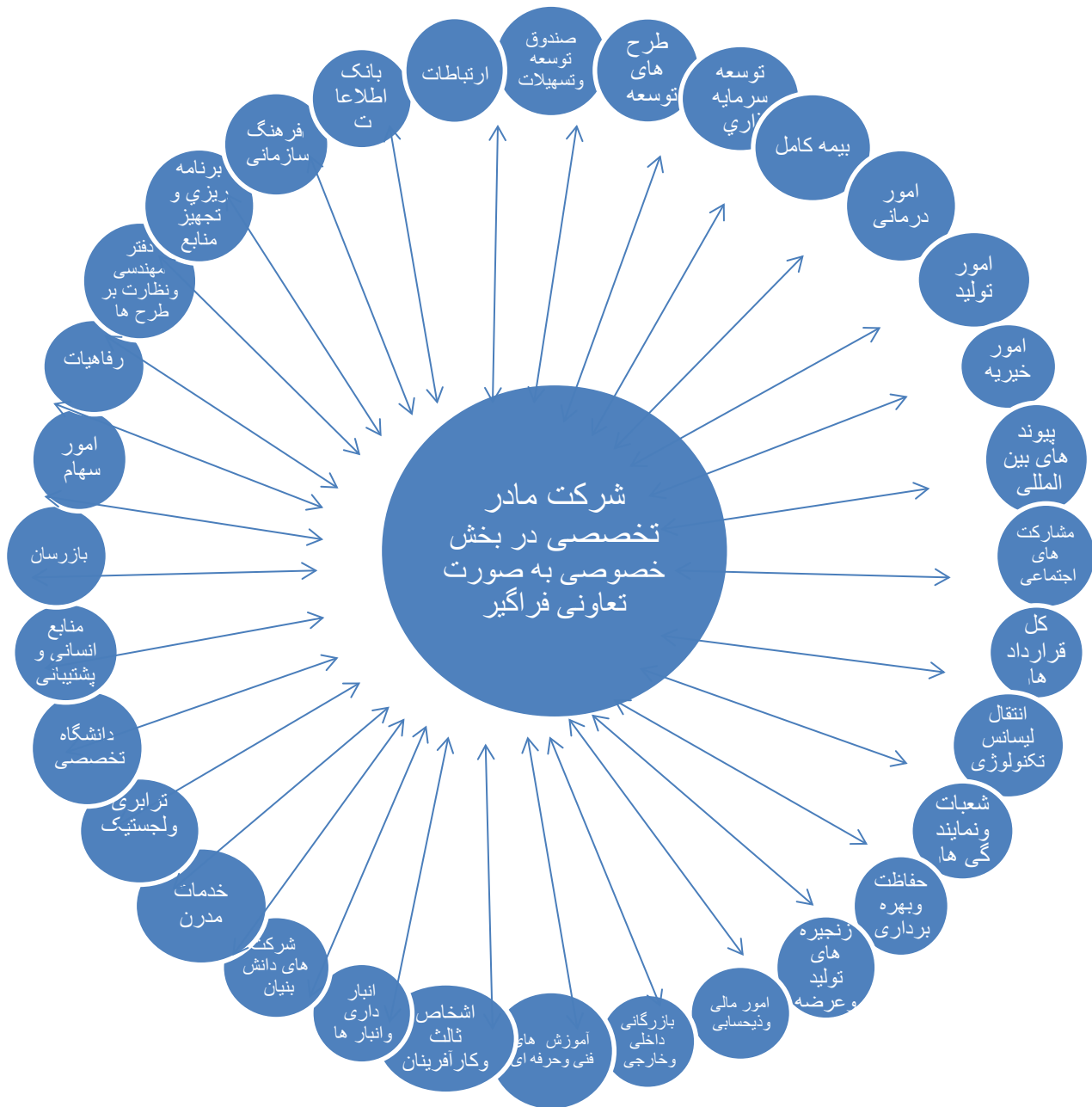
با 50 شرکت زیر مجموعه

با سهمی از تولید ناخالص داخلی

" ساختار عام "

با تخصص های کشت و صنعت ، صنعتی و تکنولوژیک ، گیاهان دارویی ، خوشه حلال ، وسایر ابر پروژه های ایران
با رویکرد توسعه پایدار و آمایش سرزمین و طرح های زیست بوم

الگوی خصوصی سازی در جمهوری اسلامی ایران

محیط عملیات

کارخانجات ، کارگاه ها ، محیط های کسب و کار و...

بخش های نوین خصوصی در جهان خلق سمن های جدید در جمهوری اسلامی ایران بر اساس تعالیم مولف

مشارکت بخش خصوصی، عمومی و دولت راه حل چالش پسماند و فاضلاب
موضوعات:

- [سازمان ها و نهاد ها](#)
- [سازمان حفاظت محیط زیست](#)
- [جدیدترین اخبار](#)

یکشنبه ۲۷ تیر ۱۳۹۵ - ۱۴:۱۲

معاون رییس جمهوری و رییس سازمان حفاظت محیط زیست با اشاره به موضوع پسماند در استان گلستان گفت: اگرچه این استان در مقایسه با مازندران و گیلان از شرایط بهتری در این حوزه برخوردار است اما راه حل چالش پسماند و فاضلاب، مشارکت بخش خصوصی و عمومی و دولت است. معاون رییس جمهوری و رییس سازمان حفاظت محیط زیست با اشاره به موضوع پسماند در استان گلستان گفت: اگرچه این استان در مقایسه با مازندران و گیلان از شرایط بهتری در این حوزه برخوردار است اما راه حل چالش پسماند و فاضلاب، مشارکت بخش خصوصی و عمومی و دولت است. به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دولت به نقل از ایرنا، معصومه ابتکار در دیدار با اعضای مجمع نمایندگان گلستان با اشاره به موضوع پسماند استان های شمالی، افزود: رشد فناوری و فناوری های نوین موجود، فعالیت در عرصه پسماند و سرمایه گذاری بخش خصوصی در آن را توجیه پذیر می کند. معاون رئیس جمهوری اظهار کرد: در این حوزه سرمایه گذاران خارجی نیز علاقمند به حضور و فعالیت در ایران هستند که با تسهیل زیرساخت ها و زمینه های موجود در دوران پسا تحریم می توان شاهد اتفاقاتی خوبی در این حوزه بود. رئیس سازمان حفاظت محیط زیست خطاب به نمایندگان حاضر در این جلسه، گفت: روی کمک و حمایت نمایندگان برای تسهیل این موضوع، حساب می کنیم. وی تاکید کرد: دریا، ساحل، تالاب ها و مناطق حفاظت شده از اهمیت بسیار زیادی برای سازمان حفاظت محیط زیست برخوردار هستند و از این رو معتقدیم در صورت مدیریت درست، می توان در قالب طرح های مدیریت مناطق، طرح های گردشگری موفق در این حوزه ها اجرا کرد. اما و اگرهای لایروبی خلیج گرگان ابتکار اشاره ای هم به موضوع خلیج گرگان و جلسه ویژه برای ارزیابی این اکوسیستم داشت و گفت:

کارشناسان معتقدند که کار بدون ملاحظات کارشناسی و فنی و در مدت زمان بسیار کوتاه می تواند تبعات و عواقب جبران ناپذیری برای خلیج گرگان به همراه داشته باشد. معاون رئیس جمهوری ادامه داد: با توجه به پسروری آب دریای خزر، کارشناسان تردید دارند که اقداماتی همچون لایروبی منجر به افزایش سطح

49 | Page

محمود صناعی پور: خیره میان رشته ای و یادگیرنده مادام العمر (9121195673 - 98 +) با بیش از 40 رشته تخصصی و مهارت های لازم در موضوع حکمرانی، رهبری، مدیریت بر اساس قواعد مدیریت دانش مفید UKRM

Mahmoud Saneipour: interdisciplinary expert and longlife learning (LLL), learned man

, mahmoudsaneipour@gmail.com ، www.elmemofid.com

UKRM=Useful Knowledge Rules Management

GLII= Governmental Leadership of Islamic Iran

USTM=Unificational Subscribes of Three Models

آب در خلیج گرگان شود. رئیس سازمان حفاظت محیط زیست با تاکید بر ضرورت تکمیل مطالعات و شناسایی کانون های گرد و غبار در استان با همکاری دانشگاه های استانی، تصریح کرد: برنامه ها و اقدامات قابل اجرا در این حوزه نیز باید به تصویب شورای برنامه ریزی استان برسد. وی افزود: حتی در صورتی که امروز شاهد شرایط بحرانی ناشی از کانون های داخلی گرد و غبار در استان نباشیم، باید منشاء داخلی و خارجی گرد و غبار در استان شناسایی و تحلیل تصاویری ماهواره ای و نتایج کسب شده از دستگاه های پایش ذرات ریز ۲/۵ میکرون گرد و غبار ناشی از کانون های خارجی استان همچون کانون قره قوم، جهت ارائه گزارش به وزارت امور خارجه کشور و پیگیری اقدامات بین المللی در این زمینه، صورت گیرد. ابتکار اشاره ای هم به آمادگی سازمان متبوع خود برای اصلاح ساختار سازمانی و نیروی انسانی داشت و خاطرنشان کرد: علاقمند به تقویت ساختار محیط زیست استان ها هستیم.

نصب سنسور حرارت در پارک ملی گلستان

به گفته وی، به رغم مشکلات اعتباری و نیرویی سازمان، اقدامات بسیار خوبی در سطح استان شکل گرفته است که از آن جمله می توان به کاهش میزان آتش سوزی جنگلی در استان اشاره کرد. ابتکار افزود: استفاده از فناوری نوین نصب سنسورهای حساس به حرارت در جنگل های گلستان با همکاری سازمان هواشناسی که قرار است به عنوان الگو در سایر مناطق جنگلی کشور هم توسعه یابد، کمک بزرگی به کاهش آتش سوزی مناطق جنگلی در استان است. معاون رئیس جمهوری اشاره ای هم به اقدامات صورت گرفته در حوزه جنگل به واسطه نقش نظارتی سازمان حفاظت محیط زیست داشت و اظهار کرد: تخریب و از دست رفتن سرمایه های جنگل های هیرکانی بسیار نگران کننده است از این رو نظارت های بسیار دقیقی در این حوزه در حال انجام است. رئیس سازمان حفاظت محیط زیست با ابراز تاسف از روند تخریبی بهره برداری از جنگل های هیرکانی به جای روند بازسازی، گفت: از این رو جلسات متعددی با دستگاه های مرتبط از جمله وزارتخانه های صنعت، معدن و تجارت و جهاد کشاورزی در زمینه واردات چوب و کنترل برداشت چوب صنایع مرتبط از جنگل های طبیعی برگزار کردیم. به گفته وی، جنگل های ایران حداقل برای چند سال توانایی ادامه این روند غلط را ندارند زیرا خشکسالی های پی در پی، زباله، شیرابه، برداشت بی رویه، چرای بیش از ظرفیت دام در این مناطق، دخل و تصرفات و تغییر کاربری از جمله مواردی است که جنگل های ایران را در وضعیت بسیار شکننده قرار داده است.

تشکیل کمیته ویژه دولت یازدهم برای حفاظت از جنگل های طبیعی

ابتکار با ابراز نگرانی از تکرار سرنوشت جنگل های بلوط زاگرس برای جنگل های هیرکانی و گلستان، گفت: نتایج جلسات به رئیس جمهوری منتقل شد و بنا به دستور رییس جمهوری مقرر شد طی هفته آینده جلسه یا به میزبانی سازمان مدیریت و برنامه ریزی ذیل کمیته ویژه دولت یازدهم در این حوزه تشکیل شود. رئیس سازمان حفاظت محیط زیست خاطر نشان کرد: تاکید رئیس قوای مجریه و مقننه، توقف بهره برداری از جنگل های هیرکانی و اعلام طرح تنفس جنگل ها و تمرکز بر موضوعاتی همچون گردشگری پایدار جنگلی با برنامه ریزی و سیاست گذاری درست و توجه به الزامات زیست محیطی است. وی ادامه داد: تالاب، جنگل، گرد و غبار، پسماند، مدیریت مناطق حفاظت شده از جمله مواردی است که با جدیت در دستور کار سازمان حفاظت محیط زیست قرار دارد و مورد پیگیری و برنامه ریزی و اقدام واقع می شود. ابتکار ابراز امیدواری کرد: همکاری نمایندگان مجلس دهم با سازمان حفاظت محیط زیست منجر به رفع چالش های متعدد محیط زیست کشور به رغم چالش های اعتباری و نیرویی شود.

نمایندگان به حل مشکلات زیست محیطی یاری رسانند

ابتکار در این دیدار ضمن تقدیر از نگاه جامع و زیست محیطی نمایندگان حاضر در جلسه، گفت: انتظار می رود نمایندگان مجلس دهم با توجه به اهمیت محیط زیست به عنوان یکی از بحران های ملی و تهدیدهای جدی اقتصادی، اجتماعی و امنیتی با نگاهی بلند، جامع، فرابخشی، فرا استانی و فرا قومیتی، دولت را در حل مسائل محیط زیستی یاری رسانند. معاون رئیس جمهور با یادآوری تلاش برخی نمایندگان مجلس نهم برای انحلال سازمان حفاظت محیط زیست به دلیل مخالفت با احداث جاده ابر، خاطر نشان کرد: محیط زیست هرگز مانع یا مخالف توسعه نبوده مشروط به آنکه توسعه ملازم با حفظ محیط زیست و رعایت الزامات زیست محیطی باشد یا در تعریف جامع تر بر مبنای توسعه پایدار قرار بگیرد. رئیس سازمان حفاظت محیط زیست اشاره ای هم به برنامه ملی مشارکت ایران برای کاهش انتشار گازهای گلخانه ای تا سال ۲۰۳۰ داشت و افزود: اگرچه بسیاری از کشورها با شرایط مشابه ایران خود را ملزم به کاهش ۳۰ درصدی تولید و انتشار گازهای گلخانه ای کردند اما ایران به شرط رفع کامل تحریم ها و انتقال فناوری های نوین، برنامه ای ۱۲ درصدی برای کاهش تولید و انتشار گازهای گلخانه ای ارائه داد.

هم راستایی برنامه کاهش انتشار گازهای گلخانه ای با سیاست های ملی صرفه جویی و بهینه سازی مصرف انرژی در کشور

وی ادامه داد: البته بر اساس دستورالعمل و سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری در حوزه اصلاح الگوی مصرف انرژی، کاهش ۵۰ درصدی مصرف انرژی باید در دستور کار قرار گیرد و از این رو

51 | Page

محمود صناعی پور: خیره میان رشته ای و یادگیرنده مادام العمر (9121195673 - 98 +) با بیش از 40 رشته تخصصی و مهارت های لازم در موضوع حکمرانی، رهبری، مدیریت بر اساس قواعد مدیریت دانش مفید UKRM

Mahmoud Saneipour: interdisciplinary expert and longlife learning (LLL), learned man

, mahmoudsaneipour@gmail.com ، www.elmemofid.com

UKRM=Useful Knowledge Rules Management

GLII= Governmental Leadership of Islamic Iran

USTM=Unificational Subscribes of Three Models

برنامه ایران برای کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای در راستای سیاست‌های ملی برای صرفه‌جویی و بهینه‌سازی مصرف انرژی در کشور قرار دارد. ابتکار ضمن مرور آمار پنج برابری مصرف خانگی انرژی در ایران در مقایسه با کشورهای اروپایی، گفت: تخصیص یارانه به منابع انرژی و آب و قیمت پائین این منابع در ایران از مهم‌ترین علل عدم صرفه‌جویی و مصرف بهینه در کشور و از بین رفتن ثروت ملی است و از این رو واقعی کردن قیمت منابع انرژی و آب ضروری است. معاون رئیس‌جمهوری با اشاره به تفویض اختیار سازمان حفاظت محیط زیست به مدیران کل استانی برای صدور مجوز ارزیابی ۲۰ عنوان پروژه توسعه‌ای و عمرانی، اظهار کرد: این اقدام با هدف تمرکز زدایی و تسهیل توسعه استانی همراه با رعایت ضوابط و استانداردهای زیست محیطی صورت گرفت. وی اشاره‌ای هم به موضوع مصوبه دو هفته گذشته دولت در زمینه اصلاح آئین نامه ارزیابی داشت و گفت: خوشبختانه شرایط برای نظارت بر روند اجرای پروژه‌ها پس از دریافت مجوز ارزیابی ایجاد شد. رئیس سازمان حفاظت محیط زیست افزود: امروزه استفاده از فناوری سبز در عرصه کشاورزی و صنعت دنیا بسیار مورد توجه قرار دارد و همین موضوع منجر به رفع تضاد توسعه و محیط زیست و رشد اقتصادی سبز در بسیاری از کشورهای دنیا شده است.

حذف هزینه‌های زیست محیطی منجر به تحمیل هزینه‌های بالاتری به جامعه خواهد شد

به گفته وی، به منظور حفظ حقوق نسل‌های کنونی و آتی و عدم تحمیل هزینه‌های مختلف از جمله هزینه‌های درمانی به آن‌ها، ضروری است ایران نیز حرکت در مسیر توسعه پایدار و صنعت و رشد اقتصادی سبز و توجه به حفظ محیط زیست را از ابتدای ایده پردازی پروژه‌های توسعه‌ای و عمرانی تا پایان فرآیند پروژه و همچنین لحاظ کردن هزینه‌های زیست محیطی، در اولویت قرار دهد. ابتکار ضمن تاکید بر این موضوع هزینه‌های حفظ محیط زیست همچون هزینه‌های کاهش آلاینده‌های قابل کنترل و بسیار کمتر از هزینه‌های درمان بیماری‌های ناشی از آلودگی و تخریب محیط زیست است، تصریح کرد: تلاش برای حفظ محیط زیست منجر به بازدهی بیشتر اقتصاد نیز خواهد شد زیرا به طور نمونه صنعتی که موضوع مدیریت انرژی را در دستور کار خود قرار می‌دهد علاوه بر کمک به حفظ منابع و محیط زیست، در هزینه‌های خود نیز صرفه‌جویی می‌کند. وی خاطر نشان کرد: حذف هزینه‌های زیست محیطی یا عدم شفاف‌سازی آن‌ها منجر به تحمیل هزینه‌های بالاتری به جامعه خواهد شد و در اصل لحاظ کردن هزینه‌های محیط زیستی منجر به توجیه اقتصادی پروژه‌های توسعه‌ای و عمرانی خواهد شد و از همین رو می‌توان گفت بخش مهمی از ضرر و زیان‌های بخش اقتصادی ما به دلیل نادیده گرفتن هزینه‌های محیط زیستی است. معاون رئیس‌جمهوری با بیان اینکه بحران‌های محیط زیست مرز ندارد کل جهان را درگیر خود کرده است، گفت: بر همین اساس و به منظور کاهش بحران‌های زیست

محیطی، تفکر اقتصادی گذشته که بر مبنای اقتصاد خطی و دستیابی به رشد و پیشرفت اقتصادی به هر قیمتی بود، اکنون این تفکر به اقتصاد دوار تغییر کرده است.

به گفته رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، اقتصاد دوار به معنای آن است که هیچ چیزی پسماند و ضایعات به شمار نمی رود و تمام آنچه از انرژی و ماده که مورد استفاده قرار می گیرد باید به چرخه طبیعت باز گردد. ابتکار در خصوص خواسته ها و دغدغه های مطرح شده از سوی نمایندگان استان در نشست نیز با بیان اینکه ارزیابی شهرک صنعتی گمیشان در مرحله نهایی قرار دارد، گفت: یکی از اقدامات مهم زیست محیطی در گلستان را می توان خروج جاده ترانزیتی از پارک ملی گلستان دانست که پیش از این نیز در دولت خاتمی مصوب شده بود ولی پس از سال ها غفلت، در دولت یازدهم مجدداً مورد پیگیری قرار گرفت و در نهایت با همکاری وزارت راه و شهرسازی، در مرحله اجرایی شدن قرار گرفته است. وی ضمن اشاره به چالش های اعتباری دولت یازدهم و با مرور روند شکل گیری و فعالیت صندوق ملی محیط زیست در دولت هشتم و یازدهم، تصریح کرد: ساز و کار صندوق تنها در برگیرنده موضوع و حوزه محیط زیست نیست و می تواند موضوعات مهمی چون اشتغال سبز، اقتصاد سبز و رشد سبز را هم برای کشور به همراه داشته باشد. ابتکار خاطر نشان کرد: اهمیت روز افزون مسائل مرتبط با حوزه محیط زیست منجر به ایجاد نقشی مهم و موثر برای صندوق ملی محیط زیست در ابعاد اقتصادی و معاملات بین المللی خواهد شد. معاون رئیس جمهور با یادآوری ظرفیت های مختلف صندوق ملی محیط زیست برای کشور، گفت: کارکرد اصلی صندوق ملی محیط زیست شتاب دهی به موضوع اقتصاد سبز و تسهیل سرمایه گذاری در حوزه های مختلف کشاورزی و صنعتی برای اهداف محیط زیستی است. رئیس سازمان حفاظت محیط زیست از نمایندگان مجلس خواست با حمایت از صندوق ملی محیط زیست، برای رفع مشکلات و چالش های زیست محیطی کشور گامی مهم بردارند. بنابراین گزارش، سید محمد مجابی معاون توسعه مدیریت، حقوقی و امور مجلس سازمان حفاظت محیط زیست نیز در ابتدای این دیدار ضمن یادآوری حضور معصومه ابتکار معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست در صحن علنی و کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی، گفت: به منظور تعامل بیشتر میان دو قوا و اجرایی شدن سیاست های ابلاغی مقام معظم رهبری در حوزه محیط زیست، از سایر کمیسیون ها و فراکسیون ها نیز درخواست وقت برای حضور و گفت و گو شده است. وی با اشاره به عضویت هفت نماینده در مجمع نمایندگان گلستان، اظهار کرد: به دلیل تشکیل جلسه ای همزمان در وزارت کشور و اهمیت موضوع، تنها حضور چهار نماینده از جمله رئیس مجمع نمایندگان گلستان را در این جلسه، شاهد خواهیم بود. مجابی با شرح گزارشی از وضعیت اعتباری سازمان حفاظت محیط زیست، ابراز امیدواری کرد: با بهبود شرایط اعتباری دولت یازدهم و ارائه اعتبارات و تخصیص های بیشتری به این سازمان، بتوان گام های بهتری در زمینه حفاظت از محیط زیست کشور و ارتقاء کمی و کیفی نیروهای حافظ آن به ویژه در حوزه محیط بانی داشت.

انتقال آب و اثرات تخریبی آن بر محیط زیست و زندگی مردم در استان دغدغه نمایندگان گلستان

اسداله قره خانی نماینده علی آباد کتول و عضو کمیسیون انرژی، علیرضا ابراهیمی منتخب مردم رامیان و آزادشهر و از اعضای کمیسیون فرهنگی، نور محمد تربتی نژاد نماینده گرگان و آق قلا و عضو کمیسیون کشاورزی، آب و منابع طبیعی و رامین نورقلی پور نماینده کردکوی، بندر ترکمن و بندرگز و عضو کمیسیون صنایع انرژی از جمله حاضران در این جلسه بودند که به طرح دیدگاه ها و دغدغه های خود در حوزه محیط زیست گلستان پرداختند. انتقال آب از چشمه های زرین گل و اثرات تخریبی آن بر محیط زیست و زندگی مردم در استان، واگذاری مسئولیت مدیریت یکپارچه زیست محیطی جنگل ابر به گلستان، احیاء و نجات خلیج گرگان، تخصیص اعتبار برای مقابله با آتش سوزی جنگلی، افزایش نیروهای محیط بان در استان، جلوگیری از روند بیابانی شدن استان و پیشگیری از تشکیل کانون های جدید گرد و غبار داخلی، رفع موانع مدیریت صحیح پسماند، جلوگیری از روند تخریب جنگل بر اثر برداشت بی رویه و قاچاق چوب، ایجاد شرایط برای توسعه استان همراه با رعایت الزامات زیست محیطی و به منظور تامین معیشت و اشتغال مردم، استفاده بیشتر از توان علمی و پژوهشی دانشگاه ها در طرح های مطالعاتی و پژوهشی محیط زیست استان، عدم صدور مجوز تاسیس پتروشیمی و پالایشگاه به صورت تجمیعی به دلیل خطرات ناشی از آتش سوزی و حوادث از جمله مهم ترین خواسته های مطرح شده توسط نمایندگان در این نشست بود.

اسماعیل مهاجر مدیرکل حفاظت محیط زیست استان گلستان نیز در این جلسه با ارائه گزارشی مختصر از اقدامات صورت گرفته طی سه سال گذشته در حوزه محیط زیست استان، گفت: تسهیل توسعه پایدار استان و افزایش زمینه اشتغال برای مردم با مصوبه دولت و مشروط به رعایت الزامات زیست محیطی، تدوین برنامه های مدیریت زیست بومی تالاب های استان و آماده سازی آن ها برای اجرا با مشارکت جوامع بومی و محلی از جمله مهم ترین دستاوردهای محیط زیستی در این دوره بوده است. وی افزود: تعامل با صنعت به منظور تشویق و ترغیب برای رعایت الزامات زیست محیطی، ساماندهی مدیریت پسماند، شناسایی کانون های داخلی گرد و غبار با همکاری دانشگاه های استان، برنامه ریزی و سیاست گذاری برای توسعه طرح های گردشگری پایدار یا اکوتوریسم در استان، پیگیری تخصیص حق آبه محیط زیست از سوی وزارت نیرو و تخصیص آن، کاهش و پیشگیری از آتش سوزی جنگل ها، ارتقاء سطح مناطق حفاظت شده محیط زیست از دیگر اقدامات صورت گرفته در این حوزه است. حمیدرضا جلالوندی مدیرکل دفتر ارزیابی سازمان حفاظت محیط زیست با شرح روند بررسی ارزیابی پروژه های توسعه ای و عمرانی در کشور، گفت: زمان بر بودن ارزیابی پروژه ها به دلایل متعددی همچون تعدد و ترافیک بالای پروژه ها در کشور یا عدم ارائه اطلاعات کافی و کامل از سوی مشاوران

ارزیابی پروژه است. وی توضیحاتی نیز در خصوص وضعیت ارزیابی ناحیه صنعتی گمیشان و انتقال آب رودخانه های زرین گل در استان ارائه داد و افزود: آنچه در حین پروژه انتقال آب رخ داد با مجوز کسب شده مغایرت داشت. حمید گشتاسب میگوید مدیرکل دفتر زیستگاه ها و امور مناطق سازمان حفاظت محیط زیست نیز گزارشی از اقدامات صورت گرفته در بخش های مختلف همچون تالاب های استان، طرح صیانت از جنگل های هیرکانی و مدیریت یکپارچه جنگل ابر ارائه داد.

۱۰۰ شغل جدید دنیا در ۲۰ سال آینده را بشناسید

وقتی به ۱۰ یا ۲۰ سال پیش فکر می کنیم، به سختی می توانیم این همه تغییر را باور کنیم. ۲۰ سال پیش را به یاد بیایید؛ چه تعداد گوشی های تلفن همراه وجود داشت و به شغل تعمیرات آن به چه میزان توجه می شد؟ تعداد کامپیوترها چقدر بود و مشاغل مرتبط با آنها اصلا وجود داشت؟ دسترسی مردم به اینترنت با چه محدودیت های تکنولوژیکی همراه بود و مشاغل اینترنتی را چه کسی باور می کرد؟ به گزارش [اقتصادآنلاین](#) به نقل از فرهیختگان، در آن روزها قطعا باورمان نمی شد که بدون پول از خانه بیرون برویم و از فروشگاه های اینترنتی خریدهای روزمره را انجام دهیم و در نهایت با تاکسی های اینترنتی جابه جا شویم. اما امروزه اینها تبدیل به واقعیت شده و با سرعت تکنولوژیکی که وجود دارد، برآوردها نشان می دهد در آینده نه چندان دور در کنار حذف شدن برخی مشاغل فعلی، عناوین جدیدی هم به تعداد مشاغل فعلی اضافه خواهد شد که شنیدن نام برخی از آنها برای اغلب افراد ممکن است باعث تعجب و حیرت شود. در گزارش پیش رو، آینده مشاغل را در دو بخش بررسی کرده ایم؛ بخش اول مربوط به برخی مشاغل فعلی است که در آینده وجود نخواهند داشت یا تعداد شاغلان آنها به طور چشمگیری کاهش خواهد یافت که به عنوان نمونه کاهش یا از بین رفتن بخشی از مشاغل مرتبط با کشاورزی، حمل و نقل، حسابداری و... قابل پیش بینی است. در این بخش به مطالعات جهانی و یک پژوهش داخلی اشاره شده و بخش دوم نیز مربوط به ۱۰۰ عنوان شغلی است که براساس مطالعات دانشگاه های دیکین و گریفیث استرالیا در دهه های بعد به سرعت در اقتصاد جهانی شکل خواهند گرفت. از عنوان های عجیب این لیست ۱۰۰ تایی می توان به مشاغل نوستالژیست، طراح ایمپلنت دیجیتال و برنامه ریز رباط دستیار کودک اشاره کرد. براساس این تفاسیر و با توجه به جایگاه متزلزل بسیاری از مشاغل در سیر تحول فناوری، لازم است به آن دسته از مشاغلی که ماهیت فکری و مهارت آموزی بیشتری دارند اهمیت داده شود، چراکه با مهارت آموزی، فرصت بیشتری برای اشتغال ایجاد می شود.

آیا مشاغل جدید منجر به فقر می شود؟

گفته می‌شود مشاغل، کم‌بیش عمری مشخص دارند که در جریان تحولات کار و شغل دچار تغییرات بسیاری می‌شوند. در دنیای امروز که همه عرصه‌ها در معرض تغییرات سریع و روزافزون است، برخی مشاغل به‌دلیل از دست دادن کارایی گذشته خود و به‌عبارتی، کمبود تقاضای کافی برای آن یا به‌طور کامل در فرآیند نابودی قرار می‌گیرند یا اینکه مجبور به تغییر شکل می‌شوند. از طرف دیگر کامپیوترها و ربات‌ها با قدرت پردازش بسیار بالا و سیستم‌های هوش مصنوعی با شتاب در حال پیشرفت هستند. این امکان و احتمال وجود دارد که با ظهور و پیشرفت روزافزون فناوری، بسیاری از مشاغل یدی یا خدماتی به پردازنده‌ها و کامپیوترها سپرده شود. سیر تحول مشاغل هم‌زمان با پیشرفت‌های فناوری و صنعتی در کشور ما، شاید نه به‌سرعت و کیفیت کشورهای غربی بلکه متناسب با پتانسیل‌های داخلی آغاز شده است. مشاغل در گذشته بیشتر به‌صورت موروثی و خانوادگی بود به‌گونه‌ای که شغل و هویت اجتماعی در هم‌تنیده شده بود. از همین جهت هویت چندان سیال نبود که به‌سادگی دستخوش تغییر شود و اغلب چند نسل هم عهده دار پیشه و شغل گذشتگان خود بودند. با این رویکرد پایداری و ثبات یکی از مهم‌ترین خصوصیات مشاغل گذشته در ایران بود و افراد حاضر در این مشاغل به‌نوعی ضمانت‌های شغلی مادامی داشتند که به‌دلیل این ثبات در مساله، تغییر شغل و به‌روز کردن آن یا حتی افزایش کیفیت چندان مطرح نبود. اما به‌طور کلی با رشد و توسعه بیشتر تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات در گوشه و کنار کشور، فرهنگ‌ها و شکل زندگی اجتماعی دستخوش تحولات اساسی قرار گرفت که این تحولات عامل حذف بسیاری از مشاغل سنتی و ایجاد بسیاری از مشاغل مطابق با نیازهای روز شد. بررسی سیر تاریخی دنیای صنعتی نیز نشان می‌دهد قبل از آنکه انقلاب صنعتی به‌وقوع بپیوندد تمام مشاغل بر عهده انسان‌ها بود. انسان‌ها به کمک حیوانات اهلی زمین‌ها را شخم می‌زدند، محصول را برداشت می‌کردند و در نهایت تبدیل به نان و غذا و... می‌شد، اما ماشین‌ها بسیاری از این مشاغل را از بین بردند یا کیفیت و کمیت آنها را کاهش دادند. انتظار می‌رفت پس از این تحول، بیکاری و فقر گسترده‌تر شود اما در نهایت این بازار بود که روند تحولات خود را با ایجاد و تقاضای مشاغل جدید و نیروهای جدید به‌روز کرد. به‌عنوان مثال ظهور ابزارآلات کشاورزی اگرچه زمین‌های کشاورزی را خلوت‌تر کرد اما در نهایت این کارخانه‌ها و کارگاه‌های ساخت و تعمیر همان ابزارآلات بود که مشاغل جدیدی را فراهم آورد. در همین راستا در دهه‌های آتی هم اگرچه بسیاری از مشاغل فعلی به‌لحاظ کمی و کیفی رو به کاهش بوده یا از بین خواهند رفت، اما نسل نوینی از مشاغل مبتنی بر «مهارت» هم به وجود خواهد آمد که در این صورت کشورها و دولت‌ها مجبورند ترکیب اشتغال، فعالیت‌های آموزشی و مهارتی را در دستورکار قرار دهند. برای مثال پیش‌بینی می‌شود با ورود تکنولوژی‌های جدید به‌رغم افزایش تعداد عناوین شغلی، تعداد شاغلان با ورود ربات‌ها به‌طور قابل‌توجهی کاهش یابد، بر همین اساس مطالعات آینده‌پژوهشی به دولت‌ها پیشنهاد داده‌اند از همین امروز سرمایه‌گذاری‌های قابل‌توجهی را به بخش گردشگری اختصاص دهند، چراکه ممکن است در آینده نه‌چندان دور، تعطیلات پایان هفته در بسیاری از کشورهای جهان به سه روز افزایش یابد و با

توسعه تکنولوژی حمل و نقل سریع السیر، گردشگری توسعه چشمگیری خواهد داشت و بخش قابل توجهی از شاغلان بخش خدمات در این بخش مشغول به فعالیت خواهند شد.

مشاغلی که در آینده به تاریخ می پیوندند

هروقت درباره از میان رفتن مشاغل مختلف صحبت به میان می آید، ناخواسته ذهن ما به سمت هوش مصنوعی متمایل می شود و از این فناوری به عنوان تهدیدی برای مشاغل مختلف یاد می کنیم. هرچند این حرف تا حدودی درست است، اما نباید از این موضوع غافل شویم که هوش مصنوعی نیز خود جزئی از فناوری است. در نتیجه درست آن است که بگوییم با پیشرفت هایی که در دنیای فناوری شکل می گیرد، تعدادی از مشاغل سنتی به مرور زمان به تاریخ خواهند پیوست. بررسی تاریخی مشاغل نشان می دهد هر یک از تخصص ها یا حتی گروه های شغلی برای خود دوره عمر مشخصی دارند. این مشاغل توسط مشاغل دیگر حذف یا جایگزین می شوند. به عنوان مثال امروزه برنامه نویسی سنتی (کدنویسی) به ندرت و در شرایط خاص انجام می شود و به جای آن ابزارها و محیط های نرم افزاری بصری مورد استفاده قرار می گیرد. در سطوح بالاتر نیز تغییرات شغلی ملاحظه می شود. بسیاری از مشاغل بدنی به ماشین و مشاغل خدماتی به نرم افزار محول شده است. بر همین اساس می توان مشاغل را به دو دسته پایدار و ناپایدار تقسیم و سپس اقدام به تعریف آن کرد. به طور کلی در هر دوره زمانی، به مشاغلی که طول عمرشان از متوسط طول عمر کاری افراد جامعه بیشتر باشد، مشاغل پایدار می گویند و به سایر مشاغل که عمری کمتر از متوسط طول عمر کاری افراد دارند، ناپایدار گفته می شود. بسیاری از مشاغل امروزه در رده مشاغل ناپایدار قرار می گیرند، چراکه پیشرفت ها و تحولات اجتماعی و تغییر شیوه های زندگی و کار، به خصوص در اثر فرآیند خودکارسازی، باعث حذف یا تغییر سریع آنها شده است. در همین زمینه وبگاه خبری آمریکایی بیزینس اینسایدر در گزارشی به بررسی مشاغل ناپایدار پرداخته و با معرفی آنها از احتمال زوال تعدادی از مشاغل سخن به میان آورده است. بر اساس این گزارش، تحولات ژنتیکی، هوش مصنوعی، رباتیک، فناوری نانو، چاپ سه بعدی و بیوتکنولوژی به حدی گسترده خواهد شد که در آینده ای نزدیک «انقلاب صنعتی چهارم» دور از ذهن نیست و در حالی که انقلاب های قبلی از جمله انقلاب صنعتی سوم، باعث حرکت رو به جلو نیروی کار انسانی شد، به نظر می رسد این انقلاب کاملاً متفاوت است و می تواند نیروی انسانی را حداقل در کوتاه مدت بسیار عقب ببرد. هرچند این آمارها و پیش بینی ها به تمامی کشورها با فرهنگ های خاص خود قابل تعمیم نیست اما می تواند هشدار برای افرادی باشد که در درازمدت روی شغلی حساب باز کرده اند. عناوین شغلی مطرح شده در این گزارش که آینده آنها در هاله ای از ابهام است عبارت است از: اپراتور اتصال تجهیزات الکتریکی و الکترونیکی، کارگران خدمات پستی، کارگران جواهرات و سنگ های فلزی گرانبها، آشپزهای رستوران، سنگزنی و پرداخت، تولیداری، دفترداران، منشی ها، مدل های مد، رانندگان، تحلیلگران اعتباری، برنامه ریزان و اپراتورهای ماشین آلات

عمرانی، بسته‌بندها و اپراتورهای پر و خالی کردن ماشین‌ها، کارمندان تدارکات، حکمیت و داوری ورزش، کارمندان بانک، متصدیان ارائه وام، اپراتورهای مونتاژ و تنظیم زمان، حساب‌برسان مالیات و اپراتورهای تلفنی.

مشاغلی که در ایران رو به کاهش هستند

از آنجاکه بقای یک شغل به تعداد افراد مشغول به‌کار در آن وابسته است؛ بنابراین با کاهش تعداد شاغلان هر شغل در سطح جامعه احتمال از بین رفتن آن شغل بیشتر می‌شود. از این رو شناسایی مشاغل رو به کاهش حاضر و کمک به تداوم بقای آنها علاوه‌بر کاهش نرخ بیکاری در شرایط کنونی، می‌تواند برای کنترل بیکاری سال‌های آتی نیز مفید باشد. علاوه‌بر مطالعات جهانی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نیز در مطالعه‌ای براساس سه شاخص متوسط رشد سالانه، میزان تغییرات و آهنگ تغییرات شاغلان نسبت به جمعیت کل، به شناسایی 18 عنوان شغلی رو به کاهش در کشور پرداخته است. طبق جدول استخراج‌شده، قالی‌بافان، گلیم‌بافان و زیلوبافان، زراعتکاران، سبزیکاران و باغداران، کارکنان امور حسابداری و آمار چهار عنوان شغلی در ایران هستند که طی یک دهه اخیر تعداد شاغلان این بخش‌ها بیشترین کاهش را تجربه کرده است. در رتبه‌های بعدی، متخصصان کاروکسب، کارکنان مراقبت‌های شخصی در بیمارستان‌ها و منازل، فروشندگان در دکه‌های فروش، واکسی و سایر کارگران ساده خدماتی، خیابانی، کشاورزان تولیدکننده محصولات کشاورزی و دامی و تولیدکنندگان سنتی پوست، چرم و کفش، کارکنان کشاورزی و ماهیگیری خودمعاش، رانندگان لوکوموتیو و کارکنان مربوطه و متصدیان ماشین‌های تولید محصولات چوبی از دیگر مشاغلی هستند که براساس مطالعات وزارت کار، تعداد شاغلان آنها در ایران طی یک دهه اخیر بیشترین کاهش را داشته است.

ورود پهپادها به کشاورزی ایران

با اینکه ورود تکنولوژی به هر کشور از جمله ایران موافقان و مخالفان زیادی دارد، ما شاهد ورود ناگزیر تکنولوژی به صنعت کشاورزی هستیم. پیشرفت‌های حاصله ممکن است به مشاغل بخش کشاورزی آسیب وارد کند اما عدم به‌روزرسانی تکنولوژیکی نیز ممکن است با کاهش کارایی و بهره‌وری همراه باشد. در همین زمینه مدتی است توسعه پهپادهای کشاورزی به‌عنوان نسل نوینی از فناوری‌های کشاورزی در دستورکار وزارت جهاد کشاورزی کشورمان قرار گرفته و در حال حاضر 54 نوع پهپاد در کشور توسط 10 شرکت داخلی عرضه می‌شوند. این پهپادها برای سمپاشی، محلول‌پاشی، گرده‌افشانی، رصد و پایش اراضی کشاورزی و هرگونه فعالیتی که برای آنها تعریف شود امکان استفاده دارند. براساس برنامه وزارت جهاد کشاورزی، مقرر شده 80 درصد هزینه خرید این پهپادها در قالب تسهیلات با نرخ سود

4 تا 15 درصد به کشاورزان ایرانی ارائه شود. این پهپادها می‌توانند روزانه 50 تا 70 هزار هکتار اراضی کشاورزی را سمپاشی کنند، در حالی که از سوخت‌های فسیلی استفاده نمی‌کنند و منبع شارژ آنها از طریق برق و باتری است. با استفاده از پهپادهای کشاورزی می‌توان سموم را با دقت بیشتر و مصرف کمتر در مزارع کشاورزی پخش کرد که این امر منجر به افزایش بهره‌وری و حفظ محیط‌زیست می‌شود.

100 شغل جدید کدام است؟

در مقابل این تغییرات به ظاهر ویران‌کننده، این نگرانی مطرح می‌شود که آیا برای نیروی کار آینده، شغلی وجود خواهد داشت یا خیر. همانطور که گفته شد، مرور سیر تاریخی این چالش نشان می‌دهد نگرانی‌های موجود می‌تواند بی‌اساس باشد، چراکه بازار کار توانایی تطبیق با تغییرات به وجود آمده را دارد و پس از گذشت وقفه‌های کوتاه‌مدت بیکاری و کاهش درآمد، با ویرانگری‌های تکنولوژی هماهنگ می‌شود. به همین ترتیب پیشرفت فناوری و تکامل جوامع انسانی، باعث خواهد شد در آینده شاهد به وجود آمدن مشاغل جدید و حرفه‌ای باشیم. در همین زمینه دانشگاه دیکین و گریفت استرالیا در پژوهشی با عنوان «100 شغل آینده» که به سفارش شرکت فوردموتور انجام شده، از 100 شغلی نام می‌برند که در دو دهه آتی بازار کار با ورود آنها غافلگیر می‌شود. در این گزارش 100 شغل آینده در قالب 10 عنوان کلی شامل: مشاغل حوزه فناوری، حوزه اجتماعی، تجاری و حقوقی، حوزه سلامت، شهری، حوزه داده، حوزه کشاورزی، کارآموزی، فضایی و حوزه اقلیم مطرح می‌شود. به عنوان مثال در حوزه فناوری؛ طراح ایمپلنت دیجیتال، مکانیک ربات و مهندسی مکترونیک از مشاغل قابل‌توجه هستند. در حوزه مشاغل اجتماعی؛ زیبایی‌شناس، پرستار سالمندان و مربی هوش مصنوعی جزء مشاغل جذاب هستند. در بخش تجاری و حقوقی نیز معامله‌گر مالکیت معنوی هوش مصنوعی، تحلیلگر بلاک‌چین و کارگزار مالی زراعت را می‌توان نام برد. در حوزه سلامت می‌توان به مشاغل مهندس نانویزشکی، مشاور تغذیه و جراح مجازی اشاره کرد. از مشاغل جالب‌توجه حوزه شهری نیز مهندس رامحل‌های امنیت بیومتریک، بازساز عادات انسانی برای خودرو و استراتژیست سیستم‌های یکپارچه انرژی هستند. همچنین مفسر الگوریتم، تحلیلگر پیش‌بینی رفتار، کارگزار داده‌کالاها (دیتاکالاها) از مشاغل جذاب در حوزه داده هستند. در حوزه کشاورزی نیاز به شکارچی زیستی، بوم‌شناس کشاورزی و مشاور ایمنی مزارع پیش‌بینی شده است. مشاغل جذاب حوزه کارآموزی شامل؛ رابط دانش تغذیه، طراح فناوری لمسی، ویرایشگر رسانه‌ای می‌شود. در حوزه مشاغل فضایی با عناوینی چون طراح زیستگاه‌های فرازمینی و میکروبیولوژیست فضایی برخورد می‌کنیم و در بخش حوزه اقلیم نیز با مشاغل باورنکردنی مانند؛ مشاور اقلیمی سالمندان، متخصص ژنتیک تخریب و انقراض و مسئول سلامت پسماندها مواجه می‌شویم.

این گفتار (رساله 6) در تعلیم 40 به تفصیل بحث شده است